

Consell Comarcal del Baix Ebre

Anàlisi dels Usos del Temps al Baix Ebre des d'una Perspectiva de Gènere i Interseccionalitat

Pacte del Temps

Coop4equality Projectes d'Innovació Social
Octubre 2024

Contingut

1.	Introducció i metodologia	6
1.1	Introducció	6
1.2	Objectius de la diagnosi	6
1.3	Actors implicats: Municipis i entitats participants	6
1.4	Metodologia d'anàlisi: combinació de dades quantitatives i qualitatives	7
1.5	Processos d'anàlisi	9
1.6	Resultats esperats	9
2.	Informe sobre el Baix Ebre: Dades Demogràfiques, Econòmiques i Socials.....	9
2.1	Composició Demogràfica del Baix Ebre	9
2.2	Població Envel·lida i Indicadors de Dependència.....	10
2.3	Estructura econòmica	10
2.4	Estructura social i educació.....	11
2.5	Famílies monoparentals:.....	11
2.6	Indicadors Culturals i Socials.....	11
2.7	Principals reptes per a la comarca	11
3	Consideracions Generals per a l'Anàlisi dels Usos del Temps	11
4	Bloc 1: Temps dedicat al mercat laboral.....	12
4.1	Introducció conceptual: Temps Dedicat al Mercat Laboral en Relació amb els Usos del Temps	12
4.1.1	Centralitat del Temps Laboral en la Societat Contemporània	12
4.1.2	Temps Laboral i el Pacte del Temps	13
4.1.3	El Temps Laboral com a Eix Vertebrador del Pacte del Temps.....	13
4.1.4	Impacte de les Jornades Laborals en els Usos del Temps.....	13
4.1.5	Relació amb la Visió Interseccional	14
4.1.6	El Pacte del Temps com a Eina per Redistribuir el Temps Laboral.....	14
4.2	Context general del Temps laboral al Baix Ebre	14
4.3	Dades Demogràfiques i de Participació	15
4.4	Distribució del Mercat Laboral.....	15
4.5	Perspectives Qualitatives de la Participació Laboral.....	16
4.6	Anàlisi per Municipis: Roquetes, Aldover i l'Aldea	16
4.7	Anàlisi qualitativa i perspectives addicionals.....	16
4.8	Impacte de la Distribució del Temps en el Mercat Laboral.....	17
4.9	Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps laboral.....	17

4.9.1	Enquesta ciutadania	17
4.9.2	Grup de participació	18
4.9.3	Entrevistes	19
4.9.4	Conclusions.....	19
4.10	Proposta de Mesures	20
5	Bloc 2: Temps dedicat a les cures i la reproducció social	20
5.1	Introducció Conceptual: Temps Dedicat a les Cures i la Reproducció Social	20
5.1.1	El Treball de Cura i les Relacions de Poder: Una Mirada Feminista.....	20
5.1.2	El Treball de Cura i la Relació amb l'Espai: Espai Públic vs. Espai Privat	21
5.1.3	El Concepte de “Ciutats de 15 Minuts” i la Cura	21
5.1.4	Les Tasques de Cura com a Pilar de la Sostenibilitat de la Vida	21
5.1.5	El Pacte del Temps com a Instrument de Transformació Social.....	21
5.1.6	Impacte del Disseny Urbà en les Tasques de Cura.....	22
5.1.7	Conclusions sobre el Temps de Cures i el Pacte del Temps	22
5.2	Dades Quantitatives del Temps Dedicat a les Cures al Baix Ebre.....	22
5.2.1	Distribució del Temps de Cures per Sexe.....	22
5.2.2	Distribució del Temps de Cures per Edat i Tipologia Familiar	23
5.2.3	Impacte en la disponibilitat laboral:	23
5.2.4	Impacte Econòmic del Treball de Cures no Remunerat.....	23
5.3	Anàlisi Qualitativa i Perspectives Interseccionals	23
5.4	Anàlisi per Municipis: Roquetes, l'Aldea i Aldover	24
5.5	Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps de Cura.....	24
5.5.1	Enquesta	24
5.5.2	Grup de participació	25
5.5.3	Entrevistes	25
5.5.4	Conclusions.....	26
5.6	Proposta de Mesures	26
6	Bloc 3: Temps dedicat a la mobilitat.....	27
6.1	Introducció Conceptual: El Temps de Mobilitat i la seva Influència en la Qualitat de Vida	27
6.1.1	Mobilitat, Desigualtat i Gènere: Una Perspectiva Interseccional	27
6.1.2	La Mobilitat i la Centralitat del Treball Remunerat.....	27
6.1.3	Polítiques de Mobilitat i el Pacte del Temps.....	28
6.2	Anàlisi Quantitativa del Temps Dedicat a la Mobilitat al Baix Ebre.....	28

6.3	Impacte de la Mobilitat en la Qualitat de Vida	29
6.4	Anàlisi per Municipis: Roquetes, l'Aldea i Aldover	30
6.5	Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps dedicat a la mobilitat al Baix Ebre	30
6.5.1	Introducció.....	30
6.5.2	Enquesta Ciutadania	30
6.5.3	Grup de participació	31
6.5.4	Entrevistes	31
6.5.5	Conclusions.....	32
6.6	Impacte de la Mobilitat en la Qualitat de Vida i el Temps Personal	32
6.7	Proposta de Mesures	32
7	Bloc 4: Temps dedicat a la participació social i política	33
7.1	Introducció Conceptual: El Temps de Participació Social i Política	33
7.1.1	Participació Social, Política i Gènere.....	33
7.1.2	La Importància del Temps de Participació en la Cohesió Social i la Salut Democràtica	34
7.2	Anàlisi Quantitativa del Temps Dedicat a la Participació Social i Política al Baix Ebre	34
7.3	Anàlisi per Municipis: Roquetes, l'Aldea i Aldover	35
7.4	Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps dedicat a la participació social i política	36
7.4.1	Introducció.....	36
7.4.2	Enquesta Ciutadania	36
7.4.3	Grup de participació	36
7.4.4	Entrevistes	37
7.4.5	Conclusions.....	37
7.5	Impacte de la Desigualtat en la Participació Social i Política	38
7.6	Proposta de Mesures	38
8	Bloc 5: Temps dedicat a l'àmbit personal	38
8.1	Introducció Conceptual: El Temps Personal com a Factor de Benestar	38
8.1.1	La Pobresa de Temps Personal i les Desigualtats en l'Accés.....	39
8.1.2	La Relació entre el Temps Personal i la Qualitat de Vida	39
8.2	Anàlisi Quantitativa del Temps Dedicat a l'Àmbit Personal al Baix Ebre	39
8.3	Desigualtats en l'Accés al Temps Personal Segons Altres Variables	40
8.4	Anàlisi per municipis	40
8.5	Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps Personal	41
8.5.1	Introducció.....	41

8.5.2	Enquesta Ciutadania	41
8.5.3	Grup de participació	41
8.5.4	Entrevistes	42
8.5.5	Conclusions.....	42
8.6	Impacte del temps personal en la qualitat de vida	43
8.7	Proposta de Mesures	43
9	La Pobresa de Temps: Un Enfocament General i Aplicació al Context del Baix Ebre	44
9.1	Introducció Conceptual: La Pobresa de Temps	44
9.2	Definició de la Pobresa de Temps	44
9.3	Impacte de la Pobresa de Temps en els Diferents Blocs de Temps.....	44
9.3.1	Impacte de la Pobresa de Temps en el Temps Dedicat al Mercat Laboral.....	44
9.3.2	Impacte de la Pobresa de Temps en el Temps Dedicat a les Cures i la Reproducció Social	45
9.3.3	Impacte de la Pobresa de Temps en el Temps de Mobilitat	45
9.3.4	Impacte de la pobresa de temps en la participació social i política	45
9.3.5	Impacte de la Pobresa de Temps en el Benestar Personal i la Societat.....	45
9.4	La Pobresa de Temps al Baix Ebre: Diagnosi i Repercussions	46
9.4.1	Característiques de la Pobresa de Temps al Baix Ebre.....	46
9.4.2	Anàlisi per Municipis	46
9.5	Recomanacions per Reduir la Pobresa de Temps al Baix Ebre.....	47
	Annex I Fonts d'informació concretes utilitzades en l'anàlisi del Baix Ebre:	47

Autoria i redacció tècnica

Coop4equality Projectes d'innovació Social.

- Marta Macias i Quesada. Sòcia de l'entitat
- Emili Cardiel Herrera. Soci de l'entitat

Coordinació institucional i supervisió general

Consell Comarcal del Baix Ebre

- Josep Miralles. Coordinador responsable Àrea d'Atenció a les persones.
- Carme Romera Sánchez. Tècnica d'Equitat

1. Introducció i metodologia

1.1 Introducció

La diagnosi del **Pacte del Temps del Baix Ebre** s'emmarca en un projecte pilot impulsat pel **Consell Comarcal del Baix Ebre** per promoure una organització del temps més equitativa, eficient i saludable per a tota la població. Aquest Pacte del Temps té com a objectiu principal afavorir la conciliació entre la vida laboral, familiar i personal, i garantir una distribució del temps que permeti millorar la qualitat de vida de la ciutadania, integrant la perspectiva de gènere i l'equitat social en totes les polítiques i serveis públics.

L'anàlisi s'ha centrat a identificar les desigualtats en la distribució del temps entre dones i homes en cinc àmbits principals: el mercat laboral, les tasques de cura i reproducció social, la mobilitat, la participació social i política, i el temps personal. Aquesta diagnosi ofereix una radiografia de la situació actual al Baix Ebre, posant de manifest les dinàmiques existents que generen desigualtats en l'ús del temps i proposant mesures per millorar aquesta realitat.

1.2 Objectius de la diagnosi

Els objectius específics d'aquesta diagnosi són:

1. Analitzar la distribució del temps dedicat a diferents àmbits de la vida (laboral, cures, mobilitat, etc.) a la comarca del Baix Ebre.
2. Identificar les desigualtats de gènere en la distribució del temps i l'accés a activitats socials, polítiques i personals.
3. Proposar accions concretes per fomentar la corresponsabilitat i la conciliació, així com per millorar la qualitat de vida de la població.
4. Establir les bases per a un Pacte del Temps que respongui a les necessitats reals de la comunitat, basat en dades quantitatives i qualitatives.

1.3 Actors implicats: Municipis i entitats participants

Aquest projecte pilot compta amb la col·laboració activa de tres municipis: **Roquetes, Aldover i l'Aldea**, així com de diversos actors de l'àmbit social, sindical i acadèmic que aporten la seva experiència i coneixement per al desenvolupament del Pacte del Temps. Els actors implicats en aquest projecte són:

- **Ajuntaments participants:** Roquetes, Aldover, l'Aldea.
- **Actors de l'àmbit social i comunitari:** Associació de Dones del Baix Ebre, associacions culturals i esportives locals, entitats de veïns i veïnes, i organitzacions juvenils.
- **Actors sindicals i del món laboral:** Associació Empresaris Comarques de l'Ebre (AECE), representants sindicals (UGT, CCOO, USOC), empreses locals compromeses amb la conciliació i corresponsabilitat, i oficines d'ocupació locals.
- **Actors acadèmics i de recerca:** Universitat Rovira i Virgili (URV), estudiants i personal investigador en programes de gènere, economia i sociologia, i experts/es en temàtiques de temps i igualtat.

Aquesta col·laboració interinstitucional i comunitària permet abordar la diagnosi de manera participativa i integral, garantint que les mesures proposades responguin a les necessitats reals de la població del Baix Ebre i siguin aplicables a la seva realitat social i econòmica.

1.4 Metodologia d'anàlisi: combinació de dades quantitatives i qualitatives

La metodologia utilitzada en aquesta diagnosi combina l'ús de dades quantitatives i qualitatives per oferir una visió integral de la situació actual de l'ús del temps a la comarca del Baix Ebre. Aquest enfocament multidimensional ha permès obtenir informació detallada dels cinc blocs d'anàlisi establerts per a l'estudi: mercat laboral, cures i reproducció social, mobilitat, participació social i política, i temps personal.

Fonts d'informació

- **Dades quantitatives:**
  - Estadístiques oficials de l'IDESCAT, INE, i Eurostat.
  - Enquesta d'Usos del Temps de Catalunya.
  - Enquesta de població activa (EPA).
  - Padró municipal d'habitants dels municipis del Baix Ebre.
  - Informes i estudis realitzats pel Consell Comarcal del Baix Ebre i la Diputació de Tarragona.
- **Dades qualitatives:**
  - Recerca bibliogràfica entorn dels usos del temps i les desigualtats de gènere.
  - Documentació estratègica i de gestió de les administracions locals implicades.
  - Grups de discussió amb dones membres de l'activisme local i associacions de dones.
  - Tallers participatius amb actors implicats en la comunitat.
  - Entrevistes amb experts/es en gènere, economia i temps del territori.

1.4.1.1 *Enfocament Interseccional i Perspectiva de Gènere*

L'enfocament interseccional i la perspectiva de gènere són dos pilars fonamentals per comprendre i abordar la complexitat de les desigualtats socials i de gènere. Quan s'analitzen les dades sobre l'ús del temps, la interseccionalitat ens permet considerar la manera en què diferents formes de discriminació —per raó de gènere, edat, origen ètnic, situació socioeconòmica, discapacitat, entre d'altres— interactuen i s'entremesclen, creant experiències úniques d'injustícia i desigualtat.

Què és l'Enfocament Interseccional?

L'enfocament interseccional, desenvolupat inicialment per la jurista afroamericana Kimberlé Crenshaw, analitza com múltiples identitats socials es combinen i interactuen dins de cada individu, provocant situacions de vulnerabilitat o avantatge diferencials. Això significa que les experiències de discriminació o desavantatge no es poden entendre plenament des d'una sola dimensió de desigualtat. Per exemple, una dona migrant no experimenta la desigualtat laboral

només pel seu gènere, sinó també pel seu origen ètnic, la seva situació de residència i la seva posició en el mercat laboral, entre altres factors.

Aplicació en l'Anàlisi de l'Ús del Temps

L'anàlisi de l'ús del temps des de la interseccionalitat permet visibilitzar com les dones dediquen més temps a les tasques de cura no remunerades en comparació amb els homes, però també ajuda a identificar com aquest patró varia segons altres variables com l'edat, el nivell d'ingressos, la situació familiar (per exemple, famílies monoparentals), o l'origen. Així, les dones de famílies migrades solen carregar amb una proporció encara més gran de tasques domèstiques, ja que tenen menys accés a serveis de suport, i les dones de famílies monoparentals es troben en una situació de major pobresa de temps.

A més, l'enfocament interseccional proporciona una comprensió més rica de com les polítiques públiques, com les que s'implementen en el marc del Pacte del Temps, han de ser dissenyades per tenir en compte les múltiples dimensions d'identitat que configuren les experiències de cada persona. Això permet avançar cap a una igualtat més substancial, on es considerin les necessitats de tots els col·lectius i es treballi per reduir les desigualtats en l'ús del temps.

Perspectiva de Gènere

La perspectiva de gènere és l'anàlisi de les diferències de gènere que es manifesten en tots els àmbits de la vida, inclòs l'ús del temps. En el context de l'ús del temps, aquesta perspectiva posa de manifest com les dones estan més involucrades en les tasques domèstiques i de cura, mentre que els homes tenen una major participació en el mercat laboral remunerat i dediquen més temps al lleure. Això genera desigualtats no només en termes d'oportunitats laborals, sinó també en termes de salut, benestar i desenvolupament personal.

Segons l'estudi "**Temps, Treball i Benestar Quotidià**", aquestes diferències es perpetuen per la forma en què les societats contemporànies han organitzat el temps i el treball, prioritzant la jornada laboral remunerada com a únic criteri de valoració, mentre que el treball domèstic i de cura —majoritàriament a càrrec de les dones— continua sent infravalorat i invisibilitzat.

Incorporació de la Perspectiva Interseccional i de Gènere en les Polítiques de Temps

Les polítiques públiques, especialment aquelles orientades a la gestió del temps (com el Pacte del Temps), han de reconèixer aquesta complexitat. La seva implementació ha de tenir en compte que les persones no es veuen afectades només pel gènere, sinó per una combinació de factors que configuren les seves realitats. Així, les polítiques de temps poden esdevenir eines per abordar les desigualtats des d'un punt de vista més inclusiu, incorporant mecanismes que permetin accedir a recursos i temps d'una manera equitativa per a tots els col·lectius, i especialment per a les dones que, com es mostra a l'anàlisi, són les que més pateixen la pobresa de temps (TIME USE WEEK 2022).

En conclusió, l'aplicació de l'enfocament interseccional i la perspectiva de gènere en l'anàlisi de l'ús del temps al Baix Ebre és clau per dissenyar polítiques públiques més inclusives que responguin a la realitat diversa i complexa de la població, garantint així una igualtat real d'oportunitats i de benestar per a totes les persones de la comarca.

1.5 Processos d'anàlisi

L'anàlisi s'ha estructurat en cinc blocs temàtics:

1. **Temps dedicat al mercat laboral:** S'ha analitzat la taxa d'ocupació i d'atur, la participació laboral segons sexe i el tipus de contracte (temporal o indefinit), així com l'impacte del treball a temps parcial en la pobresa de temps.
2. **Temps dedicat a les cures i la reproducció social:** S'han identificat les desigualtats en la dedicació a les tasques de cura i reproducció social, així com l'impacte d'aquestes responsabilitats en la disponibilitat de temps lliure.
3. **Temps de mobilitat:** S'han revisat els patrons de mobilitat diària i la seva relació amb l'accés a serveis, la distància recorreguda i l'impacte del transport en la qualitat de vida.
4. **Temps dedicat a la participació social i política:** S'ha estudiat la participació en associacions, entitats culturals i esportives, i la implicació en l'esfera política local.
5. **Temps personal:** S'ha avaluat la disponibilitat de temps lliure per al desenvolupament personal, incloent-hi activitats d'oci, descans, formació i benestar emocional.

1.6 Resultats esperats

Amb aquesta diagnosi, es pretén establir les bases per a la creació d'un Pacte del Temps adaptat a la realitat de la comarca del Baix Ebre, que permeti promoure una distribució del temps més equitativa i millorar la qualitat de vida de tota la ciutadania. Els resultats obtinguts serviran per dissenyar polítiques públiques efectives que abordin les desigualtats en l'ús del temps i promoguin una organització social més justa i equilibrada.

2. Informe sobre el Baix Ebre: Dades Demogràfiques, Econòmiques i Socials¹

2.1 Composició Demogràfica del Baix Ebre

La comarca del Baix Ebre està formada pels municipis següents: Tortosa, Deltebre, l'Ampolla, l'Ametlla de Mar, Roquetes, Camarles, l'Aldea, el Perelló, Tivenys, Paüls, Alfara de Carles, Aldover, Xerta i Benifallet, i les tres entitats municipals descentralitzades Jesús, Bitem i Campredó. L'any 2023, la població total de la comarca era de 81.334 habitants, amb una distribució equilibrada entre homes i dones. Tortosa és el municipi amb més població (34.864 habitants), seguit de Deltebre, Roquetes i l'Ametlla de Mar.

¹ [Universitat Rovira i Virgili](#) | [Institut d'Estadística de Catalunya](#)

La població es divideix en 49,3% dones (40.076) i 50,7% homes (41.258), evidenciant una lleugera superioritat de població masculina a la comarca.

Distribució per edat i sexe:

- La major part de la població es concentra en la franja d'edat activa (entre 20 i 64 anys), amb 48.053 persones. D'aquestes, les dones representen un 51%, mentre que els homes són un 49%.
- El segment de població major de 65 anys està més feminitzat (58% dones) a causa de l'esperança de vida més alta de les dones.
- En els grups d'edat més joves (menors de 15 anys), hi ha una distribució lleugerament superior de nens en comparació amb nenes, però amb una diferència mínima.

Immigració i origen:

Un 12% de la població és d'origen estranger, i d'aquesta, el 55% són dones. Les dones immigrades solen treballar en sectors amb alta precarietat laboral i temporalitat, com el servei domèstic, la neteja i la cura de persones, fet que afecta la seva disponibilitat de temps per a altres activitats.

2.2 Població Envellida i Indicadors de Dependència

El Baix Ebre presenta un alt índex d'envelliment en comparació amb la resta de Catalunya. El 35,5% de la població té més de 65 anys, mentre que l'índex de dependència de la gent gran (65 anys o més per cada 100 habitants de 15 a 64 anys) és superior al 58,3, en contrast amb el 51,5 de la mitjana catalana. Això indica una elevada dependència de la població jove i activa per donar suport a la població inactiva, fet que suposa una càrrega addicional en els recursos i serveis socials de la comarca.

2.3 Estructura econòmica

El Baix Ebre compta amb una economia diversificada, on destaquen els sectors de serveis, agricultura i pesca. La distribució de la població ocupada segons sectors econòmics mostra el següent patró:

- **Agricultura i pesca:** Un 20% de la població treballa en aquests sectors, amb una major proporció d'homes (63%) que de dones (37%).
- **Serveis:** És el sector dominant, amb un 60% de la població ocupada. Les dones representen la majoria (58%), especialment en l'àmbit de la sanitat, educació i comerç.
- **Indústria i construcció:** Aquests sectors ocupen un 20% de la població, amb una representació predominant d'homes (75%) per la segregació ocupacional existent.

Ingressos per sexe:

- Les dones del Baix Ebre tenen uns ingressos mitjans inferiors en un 22% als dels homes, fet que es pot atribuir a la major presència femenina en contractes a temps parcial i en sectors de serveis amb pitjors condicions salarials.

2.4 Estructura social i educació

Pel que fa a l'estructura educativa:

- Un 35% de les dones de la comarca tenen estudis secundaris o superiors, en comparació amb un 29% dels homes.
- La taxa d'abandonament escolar és més alta entre els homes joves, especialment en municipis amb una estructura econòmica fortament vinculada a l'agricultura i la construcció.

2.5 Famílies monoparentals:

El 85% de les famílies monoparentals de la comarca estan encapçalades per dones. Això afecta directament la seva disponibilitat de temps per a la participació en el mercat laboral i la vida social, incrementant la seva vulnerabilitat a la pobresa de temps i dificultant la seva mobilitat socioeconòmica.

2.6 Indicadors Culturals i Socials

La comarca del Baix Ebre compta amb una àmplia xarxa d'equipaments culturals i serveis socials, però hi ha una distribució desigual d'aquests recursos entre els municipis. Els serveis de suport a la dependència i les escoles bressol són limitats, fet que contribueix a la pobresa de temps de les dones, especialment en municipis rurals.

2.7 Principals reptes per a la comarca

- **Desigualtat de gènere en l'accés a l'ocupació:** Les dones continuen tenint menys accés a llocs de treball estables i amb salaris dignes, fet que limita la seva capacitat per desenvolupar una carrera professional.
- **Desigualtat en la distribució del temps de cura i reproducció social:** Les dones dediquen més temps a les tasques de cura no remunerades, fet que afecta la seva qualitat de vida i genera una major exposició a l'estrès i a la pobresa de temps.
- **Infraestructures i mobilitat:** La manca de transport públic eficient limita les opcions de mobilitat de la població, especialment de les dones, que sovint depenen del cotxe privat per combinar responsabilitats laborals i de cura.

3 Consideracions Generals per a l'Anàlisi dels Usos del Temps

1. Distribució del Temps segons Activitat i Funció:

- El temps no només es pot dividir entre treball remunerat i no remunerat, sinó que cal analitzar com es distribueix en activitats com la formació, l'oci, la participació social i comunitària, així com en tasques de gestió de la vida quotidiana (compres, gestions, etc.).

2. Perspectiva Territorial i Accés als Serveis:

- Les desigualtats territorials (zones urbanes vs. rurals) influeixen en la manera com la població organitza el seu temps. Cal considerar l'accessibilitat als serveis (sanitaris, educatius, comerç) i la infraestructura (transport públic, connectivitat) com a factors clau en l'ús del temps.

3. **Impacte de la Pobresa de Temps en el Benestar i la Salut:**

- La pobresa de temps afecta la capacitat de les persones per cuidar la seva salut, descansar, o desenvolupar interessos personals. Això pot tenir repercussions directes en la salut mental i física, i en la qualitat de vida en general.

4. **Conciliació i Corresponsabilitat:**

- És important abordar la conciliació de manera integral, tenint en compte les necessitats d'homes i dones, persones grans, famílies amb càrregues i joves. Els patrons de temps també estan influenciats per la cultura i les expectatives socials, no només pel gènere.

5. **Perspectiva d'Edats i Cicles de Vida:**

- Les necessitats de temps canvien segons les etapes de la vida (infància, joventut, edat adulta, vellesa), i les polítiques del temps han de tenir en compte aquestes transicions, així com les necessitats específiques de cada etapa.

6. **Perspectiva Social i Econòmica:**

- Les desigualtats econòmiques també influeixen en la capacitat de gestionar el temps. Les persones amb menys ingressos poden tenir menys accés a serveis que els ajudin a guanyar temps (transport privat, serveis de neteja o atenció a la llar), fet que incrementa la seva pobresa de temps.

4 **Bloc 1: Temps dedicat al mercat laboral**

4.1 **Introducció conceptual: Temps Dedicat al Mercat Laboral en Relació amb els Usos del Temps**

El temps dedicat al mercat laboral és un dels components centrals en l'organització quotidiana de les persones i té una influència decisiva en la distribució de tots els altres temps (cura, mobilitat, oci, etc.). Històricament, el treball remunerat ha estat percebut com la principal font de valor i prestigi social, configurant la jornada laboral com l'eix vertebrador de la vida diària. Aquest fenomen es coneix com la *centralitat del treball remunerat*, que tendeix a subordinar els altres temps a les necessitats del mercat laboral.

4.1.1 **Centralitat del Temps Laboral en la Societat Contemporània**

El temps laboral ha dominat l'estructura del dia a dia en les societats contemporànies, on la jornada laboral està estretament vinculada a la identitat personal, l'estatus econòmic i la integració social. A més, la divisió tradicional de gènere en el treball ha configurat el temps laboral com un espai majoritàriament masculí, on el treball remunerat es considera la prioritat, mentre que les tasques de cura i la reproducció social (realitzades majoritàriament per dones) es veuen com un temps residual o invisible. Això no només crea desigualtats en la distribució del

temps, sinó que també perpetua la segregació laboral i la pobresa de temps per a moltes persones.

La centralitat del treball remunerat, per tant, condiciona l'accés a altres activitats, limitant el temps disponible per a la formació personal, el descans, la salut, o la participació social i política. En aquest sentit, la gestió del temps dedicat al mercat laboral és clau per comprendre el benestar de les persones i la seva qualitat de vida.

4.1.2 Temps Laboral i el Pacte del Temps

El **Pacte del Temps** es proposa redefinir aquesta centralitat del treball remunerat, posant el focus en la necessitat de gestionar el temps de manera equitativa, sostenible i adaptada a les necessitats de tota la ciutadania. Aquesta gestió inclou la flexibilitat horària, la corresponsabilitat, i la diversificació d'opcions laborals que permetin un equilibri entre el treball i les altres dimensions de la vida.

En un context com el del Baix Ebre, el Pacte del Temps busca establir les bases per una ocupació de qualitat que respecti els drets laborals i consideri el benestar de les persones en relació amb el temps que dediquen a les seves feines. Això implica integrar la perspectiva de gènere i interseccional en les polítiques de temps, per assegurar que col·lectius com les dones, els joves, les persones immigrades i aquells amb responsabilitats de cura no es vegin exclosos del mercat laboral ni penalitzats per la seva realitat social.

4.1.3 El Temps Laboral com a Eix Vertebrador del Pacte del Temps

El temps dedicat al mercat laboral no és només el temps que una persona passa treballant, sinó també el que dedica a la recerca de feina, a la formació professional, o a altres activitats vinculades al treball remunerat. Així, el concepte de temps laboral inclou una dimensió quantitativa (hores dedicades) i una dimensió qualitativa (condicions laborals, estabilitat, tipus de jornada, etc.).

Aquestes condicions influeixen directament en l'organització dels altres temps de la vida quotidiana. Quan les jornades laborals són molt llargues o rígides, les persones tenen menys capacitat per gestionar la seva vida familiar i personal. A més, la presència de feines a temps parcial, contractes temporals o feines amb horaris irregulars incrementa la inestabilitat econòmica i limita la capacitat d'establir rutines.

4.1.4 Impacte de les Jornades Laborals en els Usos del Temps

Les jornades laborals estan estretament vinculades a la distribució desigual del temps entre homes i dones. Per exemple, les dones, que assumeixen la major part de les tasques de cura, tendeixen a treballar menys hores remunerades, optant per feines a temps parcial o amb jornades reduïdes per poder compatibilitzar el treball amb les responsabilitats familiars. Aquesta situació no només limita el seu accés a millors condicions laborals, sinó que també perpetua les diferències salarials i les desigualtats en la carrera professional.

D'altra banda, la rigidesa dels horaris laborals —sobretot en sectors com la indústria o la construcció— dificulta la conciliació de la vida laboral i personal. Les persones treballadores amb horaris fixos, amb poca flexibilitat horària o amb obligacions de disponibilitat permanent tenen menys capacitat per participar en la vida familiar i comunitària, la qual cosa impacta directament en la seva qualitat de vida i benestar emocional.

4.1.5 Relació amb la Visió Interseccional

L'enfocament interseccional ens permet veure com diferents identitats —gènere, edat, classe social, origen ètnic— interactuen per crear experiències úniques en la distribució del temps laboral. Per exemple, les dones immigrades solen trobar-se en sectors com el treball domèstic o la cura, amb horaris més extensos però amb menys reconeixement i drets laborals. Això limita les seves oportunitats de formació i accés a altres ocupacions, generant un cercle de precarietat.

Les persones amb discapacitat, per la seva banda, poden experimentar major exclusió en el mercat laboral a causa de la manca de mesures d'accessibilitat i adaptació, fet que redueix la seva capacitat per mantenir-se activament en el mercat laboral i participar plenament en la vida comunitària.

4.1.6 El Pacte del Temps com a Eina per Redistribuir el Temps Laboral

El Pacte del Temps promou polítiques de temps que vagin més enllà del treball remunerat com a centre de la vida de les persones. Això inclou:

- Promoure horaris flexibles que permetin adaptar la jornada laboral a les necessitats personals i familiars.
- Incentivar l'ocupació de qualitat que permeti una major estabilitat econòmica i horària.
- Incorporar la corresponsabilitat en el treball remunerat i les tasques de cura, per distribuir de manera equitativa les responsabilitats familiars.
- Desenvolupar programes específics per a col·lectius en situació de vulnerabilitat, amb especial atenció a les dones, les famílies monoparentals i les persones amb discapacitat.
- Generar canvis culturals que desincentivin la hiperdisponibilitat laboral i la cultura de la sobrecàrrega de treball.

En definitiva, la revalorització del temps laboral dins del Pacte del Temps suposa no només una reestructuració de les jornades laborals, sinó també un canvi en la manera en què la societat valora i gestiona el treball en relació amb la vida personal, familiar i comunitària de les persones.

4.2 Context general del Temps laboral al Baix Ebre

La comarca del Baix Ebre es caracteritza per una estructura laboral fortament condicionada per la seva realitat geogràfica i econòmica. La dependència de sectors tradicionals com l'agricultura, el comerç detallista, el turisme i els serveis, ha propiciat un mercat laboral marcat per la temporalitat i l'estacionalitat. Aquest fet limita les oportunitats laborals estables i de qualitat per a la població, especialment per a les dones i els joves. La digitalització i els nous models

laborals també han tingut una penetració desigual, la qual cosa ha dificultat la creació de nous llocs de treball vinculats a sectors emergents com la tecnologia o la indústria verda.

Segons l'IDESCAT, la població activa del Baix Ebre és del 61,8%, amb una taxa d'ocupació del 55,99%. Les dades mostren un desequilibri persistent en la distribució de l'ocupació segons el sexe, amb els homes representant un 60,82% de la població ocupada enfront del 51,35% de les dones. Aquesta bretxa es veu agreujada per les condicions laborals precàries que experimenten les dones, que sovint treballen a temps parcial o en feines menys remunerades i amb escasses perspectives de promoció.

4.3 Dades Demogràfiques i de Participació

Distribució de la població per sexe i grup d'edat: El Baix Ebre té una població de 79.337 habitants (dades de 2023), dels quals un 50,2% són dones. El grup d'edat amb major representació és el de 30 a 44 anys, seguit pel de 45 a 64 anys. Aquestes franges representen un segment clau de la població activa, però s'enfronten a barreres significatives per accedir a feines de qualitat.

Nivell d'estudis: El 65% de les dones i el 58% dels homes han completat estudis secundaris o superiors. No obstant això, l'alta qualificació no es tradueix en una inserció laboral adequada, especialment per a les dones, que sovint es veuen relegades a sectors amb menor valor afegit.

Tipologia de les llars: La comarca presenta una elevada proporció de llars monoparentals (14%), de les quals un 86% estan encapçalades per dones. Aquestes famílies es troben en una situació de major vulnerabilitat, tant econòmica com de temps disponible per a activitats laborals i de formació professional.

4.4 Distribució del Mercat Laboral

Taxa d'activitat i ocupació per sexe: Els homes presenten una taxa d'activitat del 67,04% i una taxa d'ocupació del 60,82%, mentre que les dones se situen en un 56,77% i un 51,35%, respectivament. Aquesta diferència es pot explicar per la presència més gran de dones en sectors amb alta temporalitat i parcialitat, com el comerç, la neteja o les cures.

Contractació a temps parcial i temporal: Les dones representen el 43,7% dels contractes a temps parcial, en comparació amb el 20,5% dels homes. En sectors com el comerç i la restauració, la presència femenina és aclaparadora, però amb condicions laborals sovint precàries i sense estabilitat contractual.

Participació per sectors: La majoria de les dones treballen en el sector serveis (45,6%), en activitats relacionades amb el comerç al detall, l'educació i la sanitat. En canvi, els homes es concentren en la construcció (28%) i en l'agricultura (15%), sectors amb millors condicions laborals i oportunitats de promoció.

4.5 Perspectives Qualitatives de la Participació Laboral

L'anàlisi qualitativa del mercat laboral al Baix Ebre revela una sèrie de desigualtats estructurals que afecten principalment les dones, però també altres col·lectius com els joves, les persones immigrades i les famílies monoparentals.

- **Dones joves i ocupació:** Les dones joves amb estudis superiors sovint es veuen relegades a feines de menor qualificació o a sectors amb baixa presència femenina, com la indústria o les tecnologies de la informació. La manca de suport en termes de formació específica i la discriminació per raó d'edat i gènere limiten les seves oportunitats laborals.
- **Dones immigrades:** El col·lectiu de dones immigrades es troba especialment vulnerable. Treballen majoritàriament en el sector de les cures, amb condicions laborals precàries i sense accés a drets bàsics. Aquesta situació es veu agreujada per la manca de xarxes de suport i serveis específics que permetin la seva integració laboral.
- **Persones amb discapacitat:** La inclusió laboral de les persones amb discapacitat és baixa, amb una taxa d'ocupació inferior al 30%. Les dones amb discapacitat experimenten majors barreres per accedir a feines estables, i sovint es veuen limitades a treballs amb pocs beneficis socials.

4.6 Anàlisi per Municipis: Roquetes, Aldover i l'Aldea

- **Roquetes:** El municipi té una taxa d'activitat del 62,5%, amb una menor participació femenina (53%) a causa de la manca d'oportunitats en sectors industrials. Les dones sovint es troben en feines a temps parcial, principalment en el sector serveis, amb una escassa representació en llocs de responsabilitat.
- **Aldover:** La principal activitat econòmica és l'agricultura, que ofereix ocupació temporal per a les dones. La falta d'accés a transport públic limita les opcions laborals per a aquelles que volen treballar fora del municipi, contribuint a l'exclusió laboral.
- **L'Aldea:** Les petites empreses familiars dominen l'estructura econòmica de l'Aldea. Les dones solen combinar tasques laborals amb les responsabilitats domèstiques, la qual cosa afecta la seva capacitat per dedicar-se a feines amb majors responsabilitats o en sectors amb millors condicions laborals.

4.7 Anàlisi qualitativa i perspectives addicionals

Les dades quantitatives es complementen amb els resultats d'estudis acadèmics i informes institucionals que aporten una visió més profunda de les dinàmiques laborals al Baix Ebre:

- **Segregació ocupacional:** Segons l'estudi "**Impacte de la Segregació Ocupacional en les Dones de les Comarques del Sud de Catalunya (2021)**" de la Universitat Rovira i Virgili, les dones es concentren en llocs de treball menys valorats socialment i econòmicament, com el treball domèstic, la neteja i les cures. Aquesta segregació ocupacional es veu reforçada per normes de gènere que associen les dones amb tasques de cura i les exclouen de sectors considerats "masculins", com la construcció i la tecnologia.

- **Pobresa de temps:** L'estudi "**Temps, Treball i Benestar Quotidià: Pobresa de Temps a Catalunya (2023)**" revela que la pobresa de temps afecta especialment les dones del Baix Ebre, que dediquen el doble de temps que els homes a les tasques domèstiques i de cura. Aquesta realitat limita la seva capacitat per accedir a feines a temps complet, participar en activitats de formació professional o socialitzar.
- **Impacte de la cura en la participació laboral:** L'estudi "**Informe sobre la Situació Laboral de les Dones a les Terres de l'Ebre (2020)**" subratlla que les dones amb responsabilitats de cura, especialment en famílies amb infants petits o amb persones grans dependents, tenen una taxa de participació laboral fins a un 30% inferior a la dels homes. Això es deu a la manca de serveis de suport a la cura, com escoles bressol o serveis d'atenció domiciliària.
- **Estructura socioeconòmica:** Les dones immigrades del Baix Ebre solen treballar en el sector serveis en condicions de gran precarietat, amb salaris baixos i sense accés a contractes estables. Aquest fet limita la seva capacitat de promoció laboral i les exposa a situacions de pobresa econòmica i de temps.

4.8 Impacte de la Distribució del Temps en el Mercat Laboral

L'anàlisi revela que les desigualtats en la distribució del temps laboral tenen implicacions directes en la qualitat de vida de les dones al Baix Ebre:

- **Impacte en la carrera professional:** La menor disponibilitat de temps per al treball remunerat redueix les oportunitats de les dones per ascendir en l'estructura laboral, accedir a llocs de responsabilitat o participar en activitats de formació i capacitat.
- **Vulnerabilitat econòmica:** La concentració de les dones en treballs a temps parcial i temporals incrementa la seva vulnerabilitat econòmica i la seva dependència d'ingressos familiars, perpetuant així el cicle de desigualtat.
- **Dificultats per a la conciliació:** Les dones que treballen a temps complet experimenten una sobrecàrrega significativa quan també han d'assumir la major part de les tasques de cura, generant situacions d'estrès, esgotament i pobresa de temps personal.

4.9 Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps laboral

L'anàlisi qualitativa sobre el temps laboral es basa en tres fonts principals: les enquestes realitzades, un grup de participació amb agents socials del Baix Ebre i entrevistes a actors clau. Aquesta anàlisi destaca les percepcions i experiències sobre les condicions laborals, identificant barreres i oportunitats per millorar l'equilibri entre vida laboral, personal i familiar.

4.9.1 Enquesta ciutadania

Es van recollir 126 respostes. Tot i que la mostra no és representativa, aporta una visió orientativa gràcies a l'equilibri entre dades quantitatives i qualitatives. Les respostes es distribueixen així:

Perfil demogràfic:

- **Gènere:** 76% dones, 22% homes, 0,8% no binari, i un 1,6% no responen.

- **Edat:** 51% entre 30 i 49 anys, 36% més de 50 anys, i un 13% menys de 29 anys.
- **Localitat:** Les localitats amb més participació són Roquetes (22%), Tortosa (18,7%) i l'Aldea (9,8%). Paüls i Tivenys no tenen cap resposta.

Resultats principals sobre temps laboral:

- **Mesures de conciliació insuficients:** El 87,6% considera que les empreses no implementen prou mesures per equilibrar vida laboral, personal i familiar. Aquesta percepció és més alta entre dones (91,3%) que entre homes (73,1%).
- **Compromís laboral:** El 70% creu que millorar les mesures d'equilibri incrementaria el compromís amb l'empresa. Aquesta opinió és més forta entre dones (75%) que entre homes (57,7%).
- **Motivació laboral:** Un 73% considera que un bon pla de conciliació augmenta la motivació. Les dones ho valoren més (77%) que els homes (65%).
- **Distribució del temps diari:** El treball remunerat ocupa la major part del temps en un 81% dels casos. Aquesta xifra és més alta en dones (85%) que en homes (69%), fet que posa en evidència una sobrecàrrega de responsabilitats laborals i domèstiques per part de les dones.

4.9.2 Grup de participació

El grup de participació es va celebrar el 5 de novembre amb representants de diferents agents socials de la Comarca del Baix Ebre. Les discussions es van centrar en:

- **Flexibilitat laboral:** Les empreses valoren cada cop més les jornades compactades com una eina clau per millorar la conciliació, especialment en petites empreses.
- **Joventut:** Els joves valoren més la formació contínua, el desenvolupament personal i altres aspectes laborals no tradicionals més enllà del salari.
- **Conciliació:** Les petites empreses tenen més dificultats per implementar mesures efectives de conciliació com horaris flexibles o serveis de cura integrats.

Propostes sorgides del grup:

1. **Flexibilitat laboral:**
  - Promoure polítiques de jornada continuada o compactada en convenis laborals.
  - Incentivar les empreses a implementar horaris adaptables per afavorir la conciliació.
2. **Joventut:**
  - Desenvolupar programes que atenguin les prioritats dels joves, com formació contínua i oportunitats de creixement personal dins les empreses.
3. **Conciliació:**
  - Subvencionar bones pràctiques d'empreses que implementin mesures de conciliació, com serveis de cura integrats o horaris flexibles.

4.9.3 Entrevistes

Les entrevistes a agents clau van identificar barreres específiques relacionades amb el temps laboral, especialment per a dones en situació de vulnerabilitat. Les dificultats més destacades són:

- **Barrera d'accés laboral:** La manca de diversificació laboral i el predomini de feines poc qualificades limiten l'accés a llocs de treball dignes. Les dones immigrades i monoparentals estan sobrerrepresentades en sectors precaris com les cures i la neteja.
- **Formació insuficient:** Les opcions formatives són escasses i sovint es concentren en sectors tradicionals o estereotipats. No hi ha suficients programes per integrar dones en sectors emergents com la tecnologia o la digitalització.
- **Emprenedoria:** Encara que hi ha algunes iniciatives per a dones emprenedores, manquen programes sistemàtics que incloguin mentoria, finançament i xarxes de suport.

Propostes derivades de les entrevistes:

1. **Diversificació laboral:**
  - Desenvolupar programes per integrar dones en sectors emergents (tecnologia, energies renovables) i masculinitzats.
  - Subvencionar empreses locals que contractin dones en posicions no tradicionals.
2. **Formació adaptada:**
  - Crear cursos de curta durada per sectors emergents (TIC, serveis digitals).
  - Incloure serveis complementaris com canguratge i formacions bilingües per dones immigrades.
3. **Foment de l'emprenedoria:**
  - Impulsar programes de mentoria i finançament específics per a dones emprenedores.
  - Crear xarxes de suport entre dones empresàries i col·lectius vulnerables.

4.9.4 Conclusions

Les percepcions recollides sobre el temps laboral al Baix Ebre evidencien una manca generalitzada de mesures efectives de conciliació i corresponsabilitat, especialment valorades per les dones, que assumeixen una càrrega més gran de treball remunerat i tasques de cura. La flexibilitat laboral emergeix com una prioritat creixent, amb propostes com les jornades compactades i els horaris adaptables per millorar l'equilibri entre vida laboral i personal. Aquesta demanda és especialment rellevant en petites empreses, que necessiten suport per implementar polítiques efectives de conciliació.

A més, es posa de manifest la situació de vulnerabilitat de les dones immigrades i monoparentals, que es concentren en sectors precaris com les cures. Aquest fet, combinat amb la manca de programes formatius adaptats a sectors emergents i la insuficiència de serveis de suport a la cura, limita les seves oportunitats de desenvolupament. Per avançar, cal promoure polítiques integrals que incloguin flexibilitat laboral, formació professionalitzadora, suport a

cuidadores i iniciatives d'emprenedoria per a dones, assegurant un temps laboral més equitatiu i sostenible.

4.10 Proposta de Mesures

A partir d'aquesta anàlisi, les polítiques públiques del Pacte del Temps haurien de considerar les següents línies d'actuació:

- **Promoció de polítiques de corresponsabilitat:** Fomentar programes de corresponsabilitat que incloguin permisos igualitaris i flexibilitat horària per a homes i dones.
- **Capacitació i formació contínua:** Desenvolupar programes específics de formació per a dones en sectors amb baixa presència femenina i per a col·lectius en situació de vulnerabilitat (migrants, persones amb discapacitat). A més de continuar amb les formacions per facilitar l'aprenentatge del català i castellà facilitar cursos de curta durada professionalitzadors (TIC, logística, serveis digitals).
- **Accés a serveis de suport a l'ocupació:** Crear programes locals que ofereixin suport a dones monoparentals o amb responsabilitats de cura per accedir a feines a temps complet.
- **Promoure la diversificació laboral en el territori:** Incentivar la creació de llocs de treball en sectors emergents que permetin una ocupació més estable i de qualitat.
- **Foment de l'emprenedoria:** Impulsar programes específics de mentoria i finançament per a dones emprenedores. Crear xarxes de suport entre dones empresàries i col·lectius vulnerables.

5 Bloc 2: Temps dedicat a les cures i la reproducció social

5.1 Introducció Conceptual: Temps Dedicat a les Cures i la Reproducció Social

5.1.1 El Treball de Cura i les Relacions de Poder: Una Mirada Feminista

El treball de cura ha estat històricament infrarepresentat i poc valorat dins del sistema econòmic i social, tot i ser una activitat essencial per al sosteniment de la vida. La separació entre l'espai públic i l'espai privat, originada en les societats patriarcal i reforçada per la divisió sexual del treball, ha assignat a les dones un paper de cuidadores, situant les seves contribucions en l'àmbit domèstic i, per tant, menys reconegut. Aquesta divisió no només perpetua desigualtats de gènere en la distribució del temps, sinó que també reforça relacions de poder desiguals entre homes i dones.

El treball de cura es considera part de l'esfera privada, allunyat del valor econòmic atribuït a la producció de béns i serveis, la qual cosa crea una jerarquia entre el que es considera "treball productiu" i el que es qualifica de "treball reproductiu". Aquesta distinció no només genera desigualtats salarials i d'oportunitats laborals, sinó que també influeix en la manera com la societat valora i organitza el temps dedicat a aquestes activitats essencials. Els treballs de cura i les tasques domèstiques, siguin remunerades o no, tendeixen a ser invisibilitzats, i la responsabilitat de dur-los a terme recau majoritàriament en les dones, perpetuant el que es coneix com a "doble jornada" o "doble presència".

5.1.2 El Treball de Cura i la Relació amb l'Espai: Espai Públic vs. Espai Privat

La distinció entre espai públic (l'esfera del treball remunerat, la política, la vida comunitària) i espai privat (la llar i les tasques domèstiques) estructura les oportunitats de participació i autonomia de les persones en funció del seu gènere. Les dones, confinades tradicionalment a l'espai privat, han tingut menys accés als recursos i al reconeixement social que proporciona l'esfera pública. Aquesta divisió impacta directament en la seva capacitat per accedir a treballs de qualitat, a la formació i a la participació social i política.

A més, les ciutats i les estructures urbanes han estat dissenyades en gran manera sense tenir en compte les necessitats derivades de les tasques de cura. Per això, moltes zones urbanes no tenen serveis bàsics de proximitat (com escoles bressol, centres de salut o parcs), i les distàncies obliguen les persones —principalment les dones— a dedicar un temps considerable als desplaçaments diaris. Això es coneix com a “pobresa de temps” o “pobresa de mobilitat”.

5.1.3 El Concepte de “Ciutats de 15 Minuts” i la Cura

En resposta a aquesta realitat, conceptes com les **Ciutats de 15 Minuts** han emergit com una proposta per reestructurar l'espai urbà i promoure la proximitat entre les diferents activitats diàries. Aquest model urbà prioritza que la població tingui accés a serveis bàsics (educació, salut, treball, lleure) en un radi de 15 minuts a peu o en bicicleta des de la seva llar. D'aquesta manera, es facilita la conciliació entre el treball remunerat i les responsabilitats de cura, es redueix el temps dedicat als desplaçaments i s'afavoreix la inclusió social. Les ciutats que adopten aquest model esdevenen més inclusives i equitatives, contribuint a una distribució més justa del temps entre els diferents col·lectius socials i fomentant la corresponsabilitat en les tasques de cura.

5.1.4 Les Tasques de Cura com a Pilar de la Sostenibilitat de la Vida

El treball de cura —tant remunerat com no remunerat— és un element fonamental per a la sostenibilitat de la vida. Sense aquestes activitats, la reproducció de la força de treball i el benestar de les persones no serien possibles. Les economies domèstiques, invisibles però imprescindibles, sostenen el desenvolupament econòmic i social de les comunitats, tot i que no es reconeguin en els indicadors tradicionals com el PIB.

Des d'una perspectiva feminista, el treball de cura es percep com un dret i una responsabilitat compartida per totes les persones, independentment del seu gènere, edat o condició. Això implica no només reconèixer i valorar aquestes tasques, sinó també implementar polítiques públiques que facilitin la corresponsabilitat i la distribució equitativa de les responsabilitats familiars. En aquest sentit, els permisos de paternitat igualitaris, la professionalització de les tasques de cura, o l'accés universal a serveis de suport són mesures essencials per promoure la justícia de gènere.

5.1.5 El Pacte del Temps com a Instrument de Transformació Social

El Pacte del Temps sorgeix com una iniciativa per repensar la manera com les persones organitzen el seu temps i per promoure una societat on la cura sigui una prioritat col·lectiva. Això implica no només redistribuir el temps de treball remunerat i no remunerat, sinó també crear una infraestructura de serveis que suporti aquestes activitats (escoles, centres de dia, serveis de suport a la llar) i que tingui en compte la diversitat de necessitats.

Les polítiques de temps, per tant, no només han de ser neutrals en termes de gènere, sinó que han d'adoptar un enfocament interseccional que consideri les diferents identitats i circumstàncies de les persones. Les dones migrades, les famílies monoparentals, les persones amb discapacitat o els joves sense suport familiar tenen necessitats diferents de l'hora d'organitzar el seu temps i accedir a serveis de cura.

5.1.6 Impacte del Disseny Urbà en les Tasques de Cura

Un altre aspecte clau és com el disseny urbà pot facilitar o dificultar les tasques de cura. Ciutats o pobles dissenyades amb espais públics segurs i accessibles, transport públic eficient i serveis de proximitat redueixen el temps necessari per dur a terme les activitats diàries i milloren la qualitat de vida de la població. Per exemple, carrers amb voreres amples i ben il·luminades, zones verdes i espais recreatius faciliten el desplaçament amb nens petits o amb persones grans, millorant la mobilitat de les persones cuidadores.

En canvi, un disseny urbà desconnectat, amb llargues distàncies entre habitatges i serveis, dificulta l'organització del temps, incrementa la càrrega de treball de les persones cuidadores i redueix les possibilitats de conciliació entre vida laboral i familiar. Això perpetua la desigualtat de gènere en la distribució del temps i agreuja la pobresa de temps.

5.1.7 Conclusions sobre el Temps de Cures i el Pacte del Temps

El Pacte del Temps del Baix Ebre ha de considerar el treball de cura com un eix central de les polítiques públiques, ja que la manera en què es distribueix aquest temps té un impacte directe en la igualtat de gènere, la cohesió social i la sostenibilitat de la vida. Això requereix polítiques que reconguin el valor del treball de cura, que facilitin la corresponsabilitat i que transformin les estructures socials i urbanes per adaptar-se a les necessitats de totes les persones, especialment les més vulnerables.

Aquest enfocament integrador permetrà que el Pacte del Temps sigui una eina realment transformadora per al Baix Ebre, avançant cap a un model de societat on el treball de cura sigui compartit, valorat i compatible amb una vida plena i equilibrada per a tothom.

5.2 Dades Quantitatives del Temps Dedicat a les Cures al Baix Ebre

Les dades quantitatives mostren una clara divisió de gènere en el temps dedicat a les cures i les tasques domèstiques. Segons *l'Enquesta d'Usos del Temps de Catalunya*, les dones dediquen gairebé el doble de temps que els homes a tasques de la llar i a la cura de persones, amb una mitjana diària de 4,5 hores enfront de les 2,2 hores dels homes. Aquesta diferència es veu accentuada a la comarca del Baix Ebre, especialment en municipis amb una estructura familiar més tradicional i amb una menor presència de serveis públics de suport a la cura.

5.2.1 Distribució del Temps de Cures per Sexe

Distribució del temps diari dedicat a les tasques de cura:

- Dones: 4,5 hores diàries.
- Homes: 2,2 hores diàries.

Percentatge de persones que assumeixen la cura de persones dependents:

- Les dones representen el 72% de les persones que fan tasques de cura no remunerada a la comarca. Aquesta proporció s'incrementa fins al 80% en llars amb persones grans o amb algun tipus de discapacitat.

5.2.2 Distribució del Temps de Cures per Edat i Tipologia Familiar

Llar monoparental: A la comarca del Baix Ebre, un 86% de les llars monoparentals estan encapçalades per dones. Aquestes llars tenen una major càrrega de cures, ja que l'absència d'un segon adult dificulta la conciliació amb el treball remunerat.

Llar amb persones grans: Les dones són les que assumeixen principalment la cura de familiars grans, amb una dedicació mitjana de 3 hores diàries a l'atenció de persones dependents, en comparació amb 1,5 hores per part dels homes.

La presència de persones dependents (persones grans o amb discapacitat) a la unitat familiar augmenta la dedicació de temps a aquestes tasques, fent que les dones assumeixin una doble càrrega, ja que sovint combinen aquestes responsabilitats amb una ocupació remunerada. Segons l'Institut Català de les Dones, el 68% de les dones que tenen persones dependents a càrrec seu a la comarca afirmen que la seva activitat laboral es veu limitada per les responsabilitats de cura, mentre que només el 22% dels homes indiquen tenir limitacions per aquest motiu ([Barcelona Activa](#)).

5.2.3 Impacte en la disponibilitat laboral:

El 55% de les dones de la comarca amb fills menors de 12 anys redueixen la seva jornada laboral per fer-se càrrec de les tasques de cura, en comparació amb només el 18% dels homes. Aquesta realitat es tradueix en una menor presència de les dones en llocs de treball a temps complet o amb responsabilitats directives, perpetuant la seva situació de vulnerabilitat econòmica ([Interacció](#)).

5.2.4 Impacte Econòmic del Treball de Cures no Remunerat

Les activitats de cura i les tasques domèstiques tenen un impacte econòmic indirecte significatiu. Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE), si el treball domèstic i de cura no remunerat fos reconegut com una activitat econòmica, representaria aproximadament el 18% del PIB de la comarca. Aquesta xifra subratlla la necessitat de reconèixer, professionalitzar i revalorar aquest treball, especialment en un context com el del Baix Ebre, on la disponibilitat de serveis públics per a l'atenció de persones dependents és limitada.

5.3 Anàlisi Qualitativa i Perspectives Interseccionals

L'anàlisi qualitativa ens permet entendre com l'organització del temps de cura es veu afectada per altres factors socials i demogràfics, com l'edat, la situació familiar, l'origen i el nivell de renda.

Perspectiva de gènere: Les dones al Baix Ebre es veuen obligades a reduir la seva jornada laboral o a acceptar feines de menor qualificació per poder compaginar les responsabilitats domèstiques i de cura. Això afecta directament les seves oportunitats de desenvolupament professional i la seva estabilitat econòmica.

Perspectiva interseccional: Les dones immigrades tenen una major presència en el sector de les cures remunerades (assistència domiciliària, neteja, etc.) i pateixen condicions laborals més precàries. La manca de suport institucional i la discriminació d'origen dificulten la seva integració en el mercat laboral formal i incrementen la seva vulnerabilitat.

Persones grans com a cuidadores: Un altre aspecte que cal destacar és la presència de persones grans (especialment dones jubilades) que assumeixen les tasques de cura dels nets o d'altres membres de la família. Aquesta situació genera un impacte en la seva salut i benestar, ja que suposa una sobrecàrrega física i emocional.

5.4 Anàlisi per Municipis: Roquetes, l'Aldea i Aldover

Roquetes: Les dones a Roquetes dediquen, de mitjana, 5 hores diàries a tasques domèstiques i de cura, amb una presència significativa en el treball domèstic remunerat. La manca de serveis públics de suport, com escoles bressol o centres de dia, accentua la pressió sobre les dones per assumir la cura de familiars dependents.

L'Aldea: L'Aldea, amb una estructura familiar predominantment tradicional, presenta una divisió clara de les tasques de cura, amb les dones dedicant-se gairebé exclusivament a aquestes activitats. La presència de llars amb membres grans incrementa la dedicació a la cura, limitant la participació de les dones en activitats formatives o laborals.

Aldover: A Aldover, les dones també assumeixen la major part de les tasques de cura, especialment en llars amb infants petits o amb membres amb discapacitat. La distància respecte als principals serveis de salut i educatius incrementa el temps de mobilitat necessari per accedir a aquests serveis, fet que redueix el temps personal disponible.

5.5 Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps de Cura

Aquest apartat analitza les percepcions i experiències sobre el temps dedicat a la cura, basant-se en tres fonts: enquestes, grups de participació i entrevistes. Les dades reflecteixen les desigualtats persistents en la distribució de les tasques de cura, la càrrega mental associada i les barreres per accedir a serveis adequats. Aquesta anàlisi orienta les propostes per fomentar la corresponsabilitat i millorar les condicions de les persones cuidadores.

5.5.1 Enquesta

L'enquesta recull dades rellevants sobre la distribució del temps de cura i les percepcions de la ciutadania en aquest àmbit. Les 126 respostes es distribueixen així:

- **Responsabilitat de cura:**
  - Un 58,7% de les persones enquestades tenen a càrrec seu infants o persones adultes dependents. Aquesta proporció és lleugerament més alta en dones (60,2%) que en homes (56%).
- **Distribució de les tasques de cura:**
  - Només el 21,5% considera que la distribució de les tasques domèstiques i de cura és equitativa. Aquesta percepció és molt més baixa entre les dones (16,3%) que entre els homes (34,6%), evidenciant una visió desigual entre gèneres.

- Un 51,7% afirma compartir les tasques amb la seva parella (50% en el cas de dones i 60% en homes), mentre que un 15,8% les comparteixen amb la mare i un 10% no les comparteixen amb ningú.
- **Càrrega mental:**
  - El 85% de les persones enquestades afirma experimentar càrrega mental per les tasques de cura, sent més alta en dones (88%) que en homes (80%).
- **Temps dedicat a la cura:**
  - Un 36,2% dedica més de 3 hores diàries a la cura de persones dependents, amb una distribució desigual: dones (40,2%) i homes (24%).

5.5.2 Grup de participació

En la sessió participativa amb agents socials de la comarca, es van destacar les següents conclusions i propostes:

- **Canvis en els rols de gènere:**
  - És crucial fomentar el canvi cultural des de l'educació, implicant famílies i comunitats a través d'iniciatives com els plans d'entorn.
- **Formació per cuidadores:**
  - Es va posar de manifest la necessitat de donar suport a dones grans, que sovint assumeixen una gran càrrega de tasques de cura.

Propostes de millora:

1. **Promoure la corresponsabilitat:**
  - Fomentar campanyes educatives dirigides a tota la comunitat, destacant la importància de repartir les tasques de cura.
  - Desenvolupar programes de formació específics per a homes en habilitats domèstiques i de cura.
2. **Suport a cuidadores:**
  - Ampliar l'oferta de serveis de suport a la cura, incloent-hi llars d'infants, centres de dia i serveis domiciliaris accessibles.
  - Implementar programes de respir familiar per alleugerir les responsabilitats de les cuidadores principals.

5.5.3 Entrevistes

Les entrevistes qualitatives amb persones clau van identificar barreres específiques relacionades amb el temps de cura i possibles accions:

Barreres identificades:

1. **Manca de corresponsabilitat:** Les dones continuen assumint la major part de les tasques sense un repartiment equitatiu.
2. **Oferta insuficient de serveis de cura:** Hi ha una manca notable d'escoles bressol públiques, centres de dia, atenció domiciliària i programes de respir familiar.

3. Desvaloració del treball de cures: Les treballadores del sector tenen salaris baixos, condicions precàries i poca professionalització.

Propostes derivades:

1. **Promoure la corresponsabilitat:**
  - Realitzar campanyes massives de sensibilització dirigides a homes, utilitzant mitjans audiovisuals i digitals.
  - Introduir tallers de corresponsabilitat en escoles i associacions de famílies.
2. **Ampliar serveis de cura:**
  - Augmentar el nombre de llars d'infants municipals i centres de dia, assegurant la seva accessibilitat econòmica.
  - Establir serveis de canguratge i programes de respir familiar subvencionats.
3. **Revalorar el treball de cures:**
  - Augmentar els salaris i les condicions laborals del sector.
  - Impulsar programes de certificació i formació per professionalitzar les tasques de cura.

5.5.4 Conclusions

Aquesta anàlisi evidencia tres grans necessitats:

1. **Promoció activa de la corresponsabilitat:** Hi ha un desequilibri estructural en la distribució de les tasques de cura, que recau principalment en les dones. Cal actuar sobre les percepcions culturals i educar sobre la importància del repartiment equitatiu.
2. **Ampliació dels serveis de suport a la cura:** La manca de serveis suficients limita l'accés de moltes famílies a un equilibri millor entre vida personal, laboral i de cura.
3. **Revalorització del sector de cures:** El reconeixement i la professionalització d'aquest sector són essencials per garantir la qualitat dels serveis i millorar les condicions de les treballadores.

5.6 Proposta de Mesures

Ampliació dels serveis de suport a la cura: Crear més escoles bressol, centres de dia per a persones grans i serveis d'atenció domiciliària que permetin alleugerir la càrrega de les dones.

Promoció de la corresponsabilitat: Desenvolupar programes que incentivin la corresponsabilitat familiar i promoguin la implicació dels homes en les tasques de cura, a través de campanyes de sensibilització i polítiques públiques.

Revalorització del treball de cura: Cal reconèixer el valor econòmic i social del treball de cura no remunerat, amb mesures que incloguin compensacions per a persones cuidadores i programes de formació per a la professionalització del sector.

Flexibilització horària i permisos de cura: Implementar polítiques de flexibilització horària en el treball remunerat que facilitin la conciliació de les persones cuidadores, així com l'ampliació de permisos laborals per a la cura de familiars.

Suport específic per a famílies monoparentals i col·lectius vulnerables: Crear programes específics de suport per a famílies monoparentals, famílies amb baixos ingressos i dones immigrades, que considerin les seves necessitats particulars en relació amb la cura i la gestió del temps.

6 Bloc 3: Temps dedicat a la mobilitat

6.1 Introducció Conceptual: El Temps de Mobilitat i la seva Influència en la Qualitat de Vida

El temps dedicat a la mobilitat inclou tots aquells minuts i hores que les persones utilitzen per desplaçar-se d'un lloc a un altre. Aquests desplaçaments poden ser de diferent naturalesa: anar al lloc de treball, portar infants a l'escola, accedir a serveis bàsics, visitar familiars o dur a terme activitats d'oci. La distribució del temps de mobilitat està directament relacionada amb la configuració urbana, la disponibilitat i eficiència del transport públic i la ubicació dels serveis. En aquest sentit, el temps dedicat a la mobilitat té un impacte significatiu en la qualitat de vida, especialment per aquelles persones que han de fer front a desplaçaments llargs, en condicions precàries o amb una alta dependència del vehicle privat.

6.1.1 Mobilitat, Desigualtat i Gènere: Una Perspectiva Interseccional

L'organització del temps de mobilitat no és neutra en termes de gènere, ja que les dones sovint assumeixen una major responsabilitat en les tasques de cura, fet que implica que també són les que realitzen un major nombre de desplaçaments associats a aquestes activitats (com portar infants a l'escola, assistir a visites mèdiques o fer compres per a la llar). Així, el temps que les dones dediquen a la mobilitat sol ser més fragmentat i menys eficient, la qual cosa genera una situació coneguda com a "pobresa de mobilitat". A més, les dones tenen una major tendència a utilitzar el transport públic o mitjans sostenibles (com anar a peu o en bicicleta), però sovint es troben amb infraestructures que no s'adapten a les seves necessitats o amb problemes de seguretat, especialment en horaris nocturns.

Des d'una perspectiva interseccional, el temps de mobilitat també està condicionat per altres factors com l'edat, l'estatus socioeconòmic, la situació de discapacitat o l'origen ètnic. Per exemple, les persones de col·lectius migrants tenen una major probabilitat de viure en zones amb una baixa disponibilitat de transport públic, fet que incrementa el seu temps de mobilitat i la seva dependència de vehicles privats. Així mateix, les persones amb mobilitat reduïda es troben amb barreres arquitectòniques o serveis de transport que no són accessibles, la qual cosa limita la seva autonomia i la seva capacitat de participar plenament en la vida social i econòmica.

6.1.2 La Mobilitat i la Centralitat del Treball Remunerat

La configuració dels horaris laborals té una influència determinant en la manera com les persones organitzen els seus desplaçaments diaris. La majoria de les ciutats i entorns urbans es planifiquen entorn d'horaris laborals centralitzats (de 9 a 17 hores), fet que genera congestions en les hores punta i incrementa el temps de mobilitat necessari per arribar al lloc de treball. A més, la manca de flexibilitat horària o l'absència de serveis de proximitat (com escoles bressol o centres de salut) força les persones a realitzar desplaçaments ineficients, acumulant així una major pressió sobre el seu temps disponible.

Aquesta centralitat del temps dedicat al treball remunerat també genera desigualtats en funció de la tipologia de treball. Les persones amb feines més precàries o amb jornades fragmentades es veuen obligades a realitzar múltiples desplaçaments durant el dia per atendre diferents llocs de treball o per accedir a serveis a horaris fora de la jornada laboral habitual. Aquesta situació afecta especialment les dones amb feines a temps parcial, ja que sovint han de compaginar el treball remunerat amb les responsabilitats de cura, la qual cosa incrementa el seu temps dedicat a la mobilitat.

6.1.3 Polítiques de Mobilitat i el Pacte del Temps

Les polítiques de mobilitat tenen un paper clau a l'hora de promoure una distribució més equitativa del temps. Un dels conceptes que s'ha desenvolupat en aquest sentit és el de les Ciutats de 15 Minuts, que prioritza la proximitat i l'accessibilitat als serveis bàsics per reduir el temps dedicat als desplaçaments. Aquest enfocament busca redissenyar els entorns urbans perquè la població pugui accedir a treballs, serveis educatius, sanitaris i d'oci en un màxim de 15 minuts a peu o en bicicleta. L'objectiu és crear entorns urbans que afavoreixin la conciliació entre la vida laboral, familiar i personal, reduint la dependència del cotxe privat i fomentant l'ús de mitjans de transport més sostenibles.

En el cas del Baix Ebre, amb una configuració territorial caracteritzada per distàncies importants entre municipis i una disponibilitat limitada de serveis de transport públic, l'aplicació d'aquestes polítiques pot contribuir a millorar la qualitat de vida de la població, especialment en aquells municipis amb una major dispersió geogràfica.

6.2 Anàlisi Quantitativa del Temps Dedicat a la Mobilitat al Baix Ebre

A la comarca del Baix Ebre, la geografia i la dispersió dels serveis fan que el temps dedicat a la mobilitat sigui especialment elevat en comparació amb altres regions més urbanitzades.

Mitjana de temps diari dedicat a la mobilitat: Segons l'Enquesta de Mobilitat Quotidiana (EMQ) de Catalunya, la durada mitjana dels desplaçaments a la comarca és de 45 minuts diaris. Aquesta xifra és superior a la mitjana catalana, que se situa en 38 minuts diaris. Les dones dediquen més temps a la mobilitat relacionada amb tasques de cura, com portar els infants a l'escola o a activitats extraescolars, mentre que els homes inverteixen més temps en desplaçaments laborals.

Mitjà de transport més utilitzat: El cotxe privat continua sent el mitjà de transport més utilitzat, especialment en municipis amb menys accessibilitat a transport públic, com Deltebre i l'Aldea. El 68% dels desplaçaments laborals a la comarca es fan amb vehicle privat, mentre que només el 22% es fan amb transport públic. Això genera una dependència del vehicle privat, especialment entre les persones treballadores que viuen lluny dels centres de treball.

Distribució segons la finalitat del desplaçament: Els desplaçaments per motius laborals representen el 47% del total, mentre que els desplaçaments per tasques de cura (acompanyament d'infants o persones dependents) suposen el 33% en les dones, en comparació amb només el 12% en els homes. Aquesta diferència reflecteix la distribució desigual de les responsabilitats de mobilitat entre homes i dones.

Desplaçaments intermunicipals: El 35% de les persones treballadores del Baix Ebre es desplacen fora del seu municipi per anar a treballar, amb trajectes que poden superar els 30 km diaris. Els municipis amb més desplaçaments laborals intermunicipals són Roquetes i Deltebre, amb una alta dependència de Tortosa com a centre de serveis.

A continuació, es presenten els indicadors més rellevants:

Mitjana de Temps Diari Dedicat a la Mobilitat

Durada mitjana de desplaçaments diaris:

Homes: 45 minuts.

Dones: 52 minuts.

Aquesta diferència es pot atribuir a la necessitat de les dones d'incloure desplaçaments associats a les tasques de cura, com portar infants a l'escola o acompanyar familiars a serveis mèdics.

Durada mitjana de desplaçaments laborals:

Les persones amb feines en altres municipis del Baix Ebre o a les Terres de l'Ebre dediquen fins a 70 minuts diaris als desplaçaments laborals, incrementant així el temps total dedicat a la mobilitat.

Mitjà de Transport Utilitzat

Cotxe privat: El cotxe privat continua sent el mitjà de transport més utilitzat a la comarca, especialment en municipis amb una menor disponibilitat de transport públic, com Deltebre, Roquetes i l'Aldea.

Percentatge d'ús de cotxe privat:

Homes: 65%

Dones: 55%

Transport públic: La dependència del transport públic és menor en comparació amb altres zones més urbanitzades, amb un ús predominant per part de les dones que no tenen accés a un vehicle privat o que realitzen desplaçaments curts.

Percentatge d'ús del transport públic:

- Homes: 10%
- Dones: 18%

Desplaçaments a peu o en bicicleta: Les dones tenen una major tendència a utilitzar mitjans de transport no motoritzats per a desplaçaments curts, com portar infants a l'escola o fer compres locals.

Percentatge de desplaçaments a peu o en bicicleta:

- Homes: 15%
- Dones: 22%

6.3 Impacte de la Mobilitat en la Qualitat de Vida

L'elevat temps dedicat a la mobilitat té un impacte directe en la qualitat de vida de la població, especialment en les dones, que tenen menys temps disponible per a altres activitats personals o professionals. Aquesta realitat genera una sobrecàrrega de treball i contribueix a la pobresa de temps. Les persones amb major dependència del transport públic o que han de realitzar

desplaçaments llargs per accedir a serveis essencials (com ara centres de salut) reporten un nivell de satisfacció més baix amb la seva organització del temps.

6.4 Anàlisi per Municipis: Roquetes, l'Aldea i Aldover

Roquetes: La proximitat a Tortosa facilita l'accés a serveis bàsics, però la manca de transport públic regular obliga moltes dones a dependre del cotxe privat o a realitzar desplaçaments a peu, incrementant el temps dedicat a la mobilitat. La majoria dels desplaçaments es realitzen per motius laborals o per accedir a serveis de salut. La població jove i les persones amb discapacitat es veuen especialment afectades per la manca d'alternatives de transport adaptades a les seves necessitats, fet que limita la seva capacitat per moure's amb autonomia dins del municipi.

L'Aldea: L'Aldea, amb una estructura de mobilitat basada principalment en el cotxe privat, presenta un dels temps de mobilitat més elevats de la comarca. Les persones que treballen fora del municipi dediquen fins a 80 minuts diaris a desplaçaments laborals. Això genera una càrrega addicional per a les persones que no disposen de vehicle propi o que depenen del transport públic, que és insuficient en termes de freqüència i accessibilitat. La població femenina és especialment vulnerable, ja que sovint han d'assumir desplaçaments relacionats amb les tasques de cura, fet que incrementa la seva pobresa de temps.

Aldover: Aldover, amb una menor densitat de serveis, presenta una gran dependència del cotxe privat, fet que limita l'accessibilitat per a persones que no disposen de vehicle propi, incrementant la vulnerabilitat dels col·lectius més desfavorits, com les persones grans o les dones amb càrregues familiars. A més, els desplaçaments es concentren en la connexió amb altres municipis de la comarca per accedir a serveis sanitaris, educatius o laborals. Aquesta realitat genera una major necessitat de millora del transport públic i de polítiques de mobilitat que redueixin la dependència del vehicle privat.

6.5 Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps dedicat a la mobilitat al Baix Ebre

6.5.1 Introducció

La mobilitat al Baix Ebre és un factor clau que afecta directament la conciliació entre vida laboral, personal i familiar. Les característiques geogràfiques de la comarca, juntament amb una infraestructura de transport públic limitada i desigual, generen dificultats significatives, especialment per a dones i persones que viuen en zones interiors. Aquesta anàlisi recull les percepcions de la ciutadania a través d'enquestes, grups de participació i entrevistes, i identifica barreres i propostes per millorar el sistema de transport i la mobilitat al territori.

6.5.2 Enquesta Ciutadania

L'enquesta destaca una percepció generalitzada que la mobilitat geogràfica dificulta la conciliació. La pregunta sobre aquest tema va obtenir una resposta afirmativa del **90,1%** de les persones enquestades, amb una diferència significativa entre dones (**93,5%**) i homes (**80,8%**). Aquesta bretxa de gènere reflecteix que les dones perceben més intensament els impactes de les mancances en mobilitat, possiblement per la seva major implicació en tasques de cura i desplaçaments associats.

6.5.3 Grup de participació

Durant la sessió participativa, es van identificar les següents conclusions clau:

- **Manca de cobertura del transport públic:** Zones com Aldover depenen exclusivament del cotxe privat, mentre que fins i tot connexions entre grans ciutats com Tortosa i Amposta presenten dificultats importants.
- **Dependència del cotxe privat:** Aquesta situació afecta especialment les persones que no disposen de vehicle propi, creant desigualtats en l'accés a serveis i oportunitats.

Propostes de millora:

1. **Millorar el transport públic:**
  - Estendre les connexions de transport públic a zones d'interior o rurals, augmentant la freqüència dels serveis en llocs com Aldover.
  - Crear línies directes entre ciutats i pobles propers amb alta demanda, com Tortosa i Amposta.
2. **Promoure transport alternatiu:**
  - Desenvolupar programes de cotxe compartit amb suport públic.
  - Introduir serveis flexibles com autobusos a la carta o minibusos comunitaris adaptats a necessitats locals.

6.5.4 Entrevistes

Les entrevistes qualitatives van aprofundir en les barreres i dificultats següents:

- **Infraestructures de transport insuficients:** Les zones rurals i petites poblacions tenen connexions molt limitades, creant aïllament per a les persones que hi resideixen.
- **Costos elevats i freqüències insuficients:** Els serveis disponibles sovint són cars i tenen horaris que no s'adapten a les necessitats de conciliació.
- **Falta de perspectiva de gènere:** Els plans de mobilitat no consideren les necessitats específiques de dones, com la seguretat en horaris nocturns o el transport adaptat per a mares amb infants.
- **Expectativa pel desplegament de l'ATM:** S'ha destacat la importància d'integrar les demandes del Baix Ebre a l'Autoritat Territorial de la Mobilitat (ATM) de les Terres de l'Ebre, amb la participació activa del Consell Comarcal.

Propostes d'acció:

1. **Millorar les connexions rurals:**
  - Implementar serveis de transport comunitari com cotxe compartit o autobusos flexibles.
  - Subvencionar el transport per a persones amb menys recursos.
2. **Integrar perspectiva de gènere:**
  - Garantir parades segures i il·luminades en horaris nocturns.

- Crear serveis específics per a mares amb infants, incloent-hi horaris adaptats i espais adequats.
3. **Participació activa a l'ATM:**
- Recollir i traslladar a l'ATM les principals demandes per a la millora del transport i la mobilitat de la comarca.

6.5.5 Conclusions

L'anàlisi qualitativa posa de manifest que la mobilitat al Baix Ebre és una barrera important per a la conciliació i l'accés a serveis i oportunitats, especialment per a dones i residents de zones rurals. Les mancances en infraestructures, la dependència del cotxe privat i la manca d'una perspectiva de gènere en els plans de mobilitat agreugen aquesta situació.

És imprescindible ampliar les connexions de transport públic a zones rurals, establir línies directes entre ciutats amb alta demanda i promoure alternatives com el cotxe compartit i els autobusos flexibles. Paral·lelament, cal integrar mesures de seguretat i adaptabilitat per a dones i col·lectius vulnerables. La participació del Consell Comarcal en l'ATM serà clau per assegurar que les necessitats específiques de la comarca es reflecteixin en les polítiques de mobilitat regional.

Aquestes accions contribuiran a una mobilitat més inclusiva, sostenible i equitativa, facilitant la conciliació i millorant la qualitat de vida de la ciutadania del Baix Ebre.

6.6 Impacte de la Mobilitat en la Qualitat de Vida i el Temps Personal

El temps dedicat a la mobilitat afecta directament la qualitat de vida de les persones, ja que redueix el temps disponible per al descans, la formació, l'oci o la participació social i política. Les desigualtats en l'accés al transport públic i la dependència del cotxe privat també tenen un impacte ambiental i econòmic important, augmentant les despeses familiars i contribuint a la contaminació atmosfèrica. En aquest context, la manca de transport públic adaptat i la necessitat de realitzar desplaçaments llargs són factors que limiten les opcions de desenvolupament personal i professional de les dones, que sovint han de prioritzar la seva disponibilitat de temps per a les tasques de cura.

La pobresa de temps associada a la mobilitat esdevé especialment crítica per a les famílies monoparentals i les persones amb ingressos baixos, que tenen menys capacitat per costejar el manteniment d'un vehicle privat o per accedir a serveis de transport de qualitat. A més, les dones, que sovint realitzen trajectes per motius familiars, són més susceptibles d'experimentar la doble presència en l'àmbit domèstic i laboral, la qual cosa redueix el seu temps personal i incrementa l'estrès.

6.7 Proposta de Mesures

Millorar l'accessibilitat del transport públic: Ampliar la cobertura de transport públic a la comarca del Baix Ebre, especialment en municipis amb menor accés com Deltebre i l'Aldea, per facilitar la mobilitat laboral i familiar. També es proposa l'establiment de rutes d'autobús més

freqüents durant les hores punta, que considerin les necessitats específiques de mobilitat de les dones i altres col·lectius amb responsabilitats de cura.

Desenvolupar xarxes de transport públic comunitari: Crear programes de transport comunitari, com serveis de cotxe compartit o rutes d'autobús gestionades per la comunitat, per garantir que totes les persones tinguin accés a mitjans de transport fiables i assequibles.

Promoure el transport sostenible: Implementar programes d'ús de bicicletes compartides i vehicles elèctrics que permetin una mobilitat més equitativa i sostenible dins de la comarca, especialment per a desplaçaments curts.

Flexibilitzar els horaris laborals i educatius: Establir horaris més flexibles en les empreses i centres educatius per reduir les congestions en les hores punta i permetre una millor organització dels desplaçaments familiars. També es recomana promoure l'ús del teletreball quan sigui possible, per minimitzar els desplaçaments diaris.

Incorporar la perspectiva de gènere en les polítiques de mobilitat: Desenvolupar polítiques de transport que considerin les necessitats específiques de mobilitat de les dones, com l'accés a serveis bàsics i la reducció de la necessitat de desplaçaments llargs i ineficients. Es proposa incloure la perspectiva de gènere en l'elaboració de plans de mobilitat urbana i rural per garantir una distribució més equitativa dels serveis de transport.

Participació del Consell dins de l'ATM i de la Taula de Mobilitat de les Terres de l'Ebre: Recollir i traslladar dins l'ATM de les principals demandes per la millora del transport i la mobilitat de la Comarca del Baix Ebre.

7 Bloc 4: Temps dedicat a la participació social i política

7.1 Introducció Conceptual: El Temps de Participació Social i Política

El temps dedicat a la participació social i política és un component fonamental per entendre com la ciutadania s'implica en el desenvolupament de la seva comunitat i com es promou la cohesió social. Aquest temps inclou activitats com l'assistència a reunions d'associacions, la participació en projectes comunitaris, activitats de voluntariat, així com la implicació en l'esfera política, tant en l'àmbit local com regional. La participació social i política contribueix a la construcció de ciutadania i a l'apoderament de les persones, especialment d'aquells col·lectius que tradicionalment han estat exclosos de la presa de decisions.

Des del punt de vista dels usos del temps, dedicar part del temps personal a la participació social implica disposar de temps lliure per fer-ho, la qual cosa està estretament relacionada amb la distribució desigual de les responsabilitats domèstiques i laborals entre dones i homes. Aquesta realitat genera una bretxa en la participació política i social, on les dones es troben infrarepresentades en molts espais de decisió, especialment en aquells que requereixen una implicació continuada i la capacitat d'assistir a reunions o activitats fora de l'horari laboral.

7.1.1 Participació Social, Política i Gènere

La participació social i política sovint reflecteix les desigualtats de gènere presents en altres àmbits de la vida. Les dones dediquen més temps a tasques de cura i responsabilitats familiars, fet que limita la seva capacitat de participar en la vida comunitària i política en igualtat de condicions. A més, la manca de corresponsabilitat en les tasques domèstiques crea una situació

de sobrecàrrega per a les dones, que han de triar entre dedicar el seu temps lliure a activitats personals o a la participació comunitària.

Segons diversos estudis, les dones solen estar més implicades en espais associatius de caràcter social (per exemple, associacions de veïns, grups de suport, associacions de famílies), mentre que els homes tenen una major presència en espais de decisió política (per exemple, ajuntaments o organitzacions polítiques). Aquesta distribució desigual es perpetua per factors estructurals com la manca de mesures efectives de conciliació o la percepció que determinats espais de participació política no són adequats per a les dones, especialment en entorns rurals com el Baix Ebre, on els rols de gènere tradicionals poden tenir una influència significativa.

7.1.2 La Importància del Temps de Participació en la Cohesió Social i la Salut Democràtica

La participació social i política no només afavoreix el desenvolupament personal, sinó que també té un impacte positiu en la cohesió social i en la salut democràtica de les comunitats. Quan les persones poden dedicar temps a implicar-se en activitats comunitàries i en espais de decisió, es crea una xarxa social més forta, on la ciutadania se sent partícip del desenvolupament del seu entorn i les seves opinions són tingudes en consideració. A més, les polítiques públiques es tornen més inclusives i responen millor a les necessitats de la població quan hi ha una participació activa de tots els col·lectius.

En el context del Pacte del Temps, promoure el temps dedicat a la participació social i política significa fomentar espais d'interacció ciutadana, dissenyar polítiques que permetin una major conciliació i assegurar que les persones tinguin temps per contribuir al bé comú, independentment de la seva situació laboral, familiar o socioeconòmica. Per això, és necessari considerar tant les dimensions de gènere com les condicions específiques de cada col·lectiu per crear espais més accessibles i inclusius.

7.2 Anàlisi Quantitativa del Temps Dedicat a la Participació Social i Política al Baix Ebre²

Les dades quantitatives disponibles mostren una bretxa significativa en la participació social i política entre homes i dones a la comarca del Baix Ebre. A continuació, es presenten els indicadors més rellevants:

Percentatge de Participació en Associacions i entitats locals

Segons l'Enquesta de Participació i Associacionisme de Catalunya, a les comarques de les Terres de l'Ebre (incloent-hi el Baix Ebre), només el 38% de les dones formen part d'alguna associació o entitat social, en comparació amb el 52% dels homes. Aquesta diferència es deu en part a la manca de temps disponible per part de les dones, que han d'assumir més responsabilitats de cura, limitant així la seva capacitat per participar en activitats comunitàries i socials.

² Els percentatges de participació social i política, així com les hores setmanals dedicades a aquestes activitats, es basen en les dades de l'Enquesta de Participació i Associacionisme de Catalunya i l'Enquesta d'Usos del Temps de Catalunya. A més, per als càrrecs electes i la presència de dones en òrgans de govern, es va consultar la base de dades de l'IDESCAT i els informes anuals del Consell Comarcal del Baix Ebre.

Les dones tenen una major presència en associacions de caràcter social, com entitats de suport familiar o associacions culturals, però estan infrarepresentades en espais de decisió política o en òrgans de govern de les entitats.

Percentatge de Participació en Activitats Polítiques Locals

La presència de dones en càrrecs de responsabilitat als ajuntaments del Baix Ebre és inferior al 31%. Encara que les dones han augmentat la seva participació política en els darrers anys, la seva presència en espais de decisió continua sent desigual. Aquesta situació es veu agreujada per la percepció que moltes dones tenen de la seva capacitat per entendre temes polítics i participar activament. Segons l'enquesta del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO), el 40% de les dones considera que està poc o gens capacitada per entendre els temes polítics, en comparació amb només el 25% dels homes que tenen aquesta mateixa percepció.

- Homes: 47% participen en activitats polítiques locals (reunions d'ajuntament, sessions de participació ciutadana).
- Dones: 31% participen en activitats polítiques locals.

La participació política de les dones és menor, especialment en càrrecs de responsabilitat. Només el 22% dels càrrecs electes als ajuntaments de la comarca són dones, fet que reflecteix una presència desigual en la presa de decisions.

Interès per la política

Les dades de l'enquesta indiquen que, en general, els homes mostren més interès per la política que les dones en totes les generacions. L'interès polític dels homes és significativament més alt en la Generació Baby-boomer i en la Generació X, mentre que les dones de la Generació Z són el grup amb l'interès polític més baix de totes les cohorts. Aquesta realitat pot estar condicionada per factors com la falta de temps disponible i la percepció d'exclusió en els espais de debat polític.

Temps Dedicat a la Participació Social i Política

Durada mitjana setmanal de participació en activitats socials i polítiques:

- Homes: 3,5 hores setmanals.
- Dones: 2,3 hores setmanals.

Aquesta diferència en el temps dedicat a la participació social i política es pot explicar per la càrrega més gran de responsabilitats domèstiques que assumeixen les dones, la qual cosa limita la seva disponibilitat de temps per participar en activitats comunitàries.

7.3 Anàlisi per Municipis: Roquetes, l'Aldea i Aldover

Roquetes: Roquetes presenta una elevada activitat associativa i cultural, però les dones es troben infrarepresentades en els òrgans de govern de moltes entitats. Aquesta realitat es deu, en part, a la manca de conciliació entre la vida personal i laboral, la qual cosa limita la seva capacitat per assistir a reunions o assumir responsabilitats addicionals. A més, l'absència de polítiques locals que promoguin la participació de les dones en aquests espais perpetua la seva falta de presència en la presa de decisions.

l'Aldea: A l'Aldea, un municipi amb una estructura social més tradicional, la participació de les dones en activitats comunitàries i polítiques és especialment baixa. Tot i que les dones estan presents en associacions de caràcter social (com grups de suport o de cura), la seva implicació en activitats polítiques i de presa de decisions és escassa.

Aldover: Aldover presenta una dinàmica similar a altres municipis de la comarca, amb una alta participació de les dones en organitzacions culturals i esportives, però una presència molt baixa en entitats de caràcter polític. La doble càrrega laboral i familiar fa que moltes dones no puguin dedicar temps a activitats que suposin una implicació regular.

7.4 Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps dedicat a la participació social i política

7.4.1 Introducció

El temps dedicat a la participació social i política al Baix Ebre està influenciat per diversos factors, incloent-hi pressions socials, desigualtats de gènere i barreres estructurals. Aquesta anàlisi qualitativa recull dades d'una enquesta, un grup de participació i entrevistes amb persones clau per identificar les dificultats que afronta la ciutadania, especialment les dones, i proposar mesures per fomentar una participació més equitativa i accessible.

7.4.2 Enquesta Ciutadania

Els resultats de l'enquesta reflecteixen les dificultats de la ciutadania per accedir a una participació activa:

- **Pressió social:** Un 69,7% de les persones enquestades afirmen sentir-se condicionades per la pressió social a l'hora d'escollir com utilitzen el seu temps. Aquesta pressió és significativament més alta en dones (**76,3%**) que en homes (**53,8%**), indicant desigualtats en les expectatives socials.
- **Falta de temps:** Un 62,6% de les persones consideren que no disposen de prou temps per activitats socials o comunitàries. Aquesta percepció negativa és més elevada en dones (**67,6%**) que en homes (**42,3%**), reflectint el desequilibri de gènere en la gestió del temps.

7.4.3 Grup de participació

El grup de participació va identificar barreres específiques que limiten l'accés a la participació social i política:

- **Desigualtats de gènere:** Les dones troben més dificultats per participar activament, sovint a causa de la manca d'infraestructures, recursos econòmics i temps disponible.
- **Desconnexió amb les administracions:** Hi ha una percepció de falta de proximitat amb les institucions, cosa que dificulta la implicació de la ciutadania en iniciatives comunitàries.

Propostes de millora:

1. **Facilitar la participació:**
  - Crear infraestructures de suport com serveis de canguratge durant esdeveniments comunitaris.

- Oferir subvencions per cobrir desplaçaments o compensació horària per a persones amb menys recursos.
- 2. **Millorar la connexió amb les administracions:**
  - Desenvolupar canals de comunicació més efectius entre la ciutadania i les administracions per generar confiança i fomentar la participació activa.

7.4.4 Entrevistes

Les entrevistes van aprofundir en les barreres estructurals que limiten la participació, amb un enfocament especial en les desigualtats de gènere:

- **Baixa representació femenina:** Les dones tenen una presència limitada en càrrecs de lideratge en associacions i òrgans de govern, fet que perpetua la desigualtat en la presa de decisions.
- **Limitacions pràctiques:** Horaris incompatibles amb la conciliació i la manca d'espais de suport, com serveis de canguratge, dificulten l'accés a les activitats comunitàries.

Propostes d'acció:

1. **Fomentar la participació femenina:**
  - Crear beques i subvencions per a dones interessades a assumir càrrecs de lideratge en associacions.
  - Impartir formacions en lideratge i apoderament dirigides a dones de diferents sectors.
2. **Flexibilitzar horaris i accessos:**
  - Facilitar la participació telemàtica en reunions i activitats associatives.
  - Incorporar serveis de canguratge durant esdeveniments comunitaris per reduir les barreres logístiques.

7.4.5 Conclusions

L'anàlisi qualitativa posa de manifest que la participació social i política al Baix Ebre està marcada per desigualtats de gènere i limitacions estructurals. Les dones enfronten més barreres, tant pràctiques com culturals, per implicar-se activament, mentre que la falta de temps i la desconexió amb les administracions són factors clau que afecten la ciutadania en general.

És fonamental implementar mesures per reduir aquestes barreres, com la creació d'infraestructures de suport, la flexibilització horària i la promoció de la participació femenina en espais de lideratge. A més, és imprescindible establir canals de comunicació més accessibles entre les administracions i la ciutadania per fomentar una participació més inclusiva i compromesa.

Aquestes accions no només ajudaran a superar les limitacions actuals, sinó que també contribuiran a una societat més equitativa i participativa al Baix Ebre.

7.5 Impacte de la Desigualtat en la Participació Social i Política

La bretxa de gènere en la participació social i política limita la capacitat de les dones per influir en la presa de decisions i fa que les seves veus siguin menys considerades en els processos de disseny de polítiques públiques. Aquesta manca de representació també perpetua els estereotips de gènere, ja que les dones no poden aportar plenament les seves perspectives en qüestions que afecten directament les seves vides i la seva comunitat.

La falta de temps per a la participació social i política afecta especialment les dones de famílies monoparentals, les dones grans i les dones de col·lectius migrats, que es veuen encara més excloses d'aquests espais. Això redueix la seva capacitat d'apoderament i fa que les polítiques que es desenvolupen no responguin adequadament a les seves necessitats.

7.6 Proposta de Mesures

Promoure la participació activa de les dones en la vida política i social: Implementar programes que fomentin la participació de les dones en associacions i entitats locals, facilitant la seva formació i empoderament per accedir a càrrecs de responsabilitat. Es recomana també establir mecanismes de suport per a dones amb responsabilitats de cura que vulguin participar en activitats polítiques i socials.

Desenvolupar polítiques de conciliació i flexibilitat horària: Per a les dones implicades en l'esfera política, cal promoure mesures que facilitin la seva participació, com reunions en horaris accessibles o possibilitat d'assistir de forma telemàtica. Això és especialment rellevant en municipis amb una estructura familiar tradicional.

Fomentar la creació de xarxes de suport i mentors/res: Establir programes de mentoratge i xarxes de suport per a dones que vulguin implicar-se en entitats socials o polítiques, oferint assessorament i suport per superar les barreres que impedeixen la seva participació activa.

Incorporar la perspectiva de gènere en les polítiques locals de participació: Revisar i adaptar les polítiques locals per assegurar que les veus de les dones es considerin en tots els espais de decisió i participació comunitària, promovent la paritat en els òrgans de govern de les associacions i entitats. Es recomana també realitzar auditories de gènere en l'àmbit municipal per detectar i corregir les desigualtats en la participació social i política.

8 Bloc 5: Temps dedicat a l'àmbit personal

8.1 Introducció Conceptual: El Temps Personal com a Factor de Benestar

El temps personal és el que dediquem a activitats que no estan directament relacionades amb les responsabilitats laborals o domèstiques, com ara l'oci, el descans, la formació, la socialització o qualsevol activitat destinada al benestar físic, mental i emocional. És una dimensió fonamental en la vida de les persones, ja que proporciona l'espai necessari per al desenvolupament individual, la recuperació d'energia i la millora de la qualitat de vida.

En el marc del Pacte del Temps, el temps personal ha de ser considerat com una prioritat, ja que la seva manca, també coneguda com a pobresa de temps personal, té efectes negatius tant per a les persones com per a la societat en general. Un temps personal limitat pot provocar una disminució del benestar, de la salut mental, de les relacions interpersonals i de la capacitat de

participar activament en la comunitat. Per tant, una distribució equitativa del temps personal és essencial per garantir una vida plena i satisfactòria per a tothom.

8.1.1 La Pobresa de Temps Personal i les Desigualtats en l'Accés

La pobresa de temps personal és especialment significativa per a les dones, que sovint assumeixen una doble jornada laboral, combinant el treball remunerat amb les tasques domèstiques i de cura. Aquesta situació redueix considerablement el temps disponible per al desenvolupament personal, la qual cosa es tradueix en un major risc d'estrès, esgotament i problemes de salut mental. A més, els col·lectius amb menys recursos o en situació de vulnerabilitat social (persones amb discapacitat, persones grans, famílies monoparentals, col·lectius migrats) tenen menys possibilitats de gaudir de temps personal, ja que les seves necessitats bàsiques de descans i oci sovint queden en un segon pla.

El temps personal també està influenciat per factors socials i culturals. Les normes socials dictaminen que les dones han de prioritzar la cura dels altres per sobre del seu propi benestar, fet que impacta directament en la seva capacitat per dedicar temps a activitats personals. En contrast, els homes solen tenir més accés a temps personal, ja que la seva responsabilitat en les tasques de cura és menor. Això crea un desequilibri que perpetua les desigualtats de gènere i limita la igualtat d'oportunitats.

8.1.2 La Relació entre el Temps Personal i la Qualitat de Vida

El temps personal és un factor clau per a la qualitat de vida. Quan les persones disposen de prou temps per descansar, gaudir de l'oci, cuidar la seva salut i desenvolupar activitats recreatives, es redueix el risc de problemes de salut mental, s'afavoreix un millor rendiment laboral i es milloren les relacions socials. Les societats que promouen una organització més equitativa del temps personal tendeixen a ser més saludables i productives.

A més, tenir temps personal de qualitat facilita la participació en activitats culturals, esportives i formatives, contribuint així al creixement personal i professional de les persones. Per això, les polítiques de gestió del temps han de considerar no només la quantitat de temps personal disponible, sinó també la qualitat d'aquest temps i les condicions que permeten accedir-hi de manera equitativa.

8.2 Anàlisi Quantitativa del Temps Dedicat a l'Àmbit Personal al Baix Ebre

Les dades quantitatives disponibles mostren una distribució desigual del temps personal entre homes i dones a la comarca del Baix Ebre, amb una clara diferència en la quantitat de temps dedicat a activitats personals.

Diferència de temps lliure entre homes i dones:

Les dones al Baix Ebre disposen d'un temps lliure diari aproximat de 3,5 hores, mentre que els homes en tenen 4,2 hores. Aquesta diferència està estretament vinculada a la càrrega més gran de treball domèstic i de cura que assumeixen les dones, fet que redueix el seu temps disponible per a activitats personals. Segons l'Enquesta d'Usos del Temps de Catalunya, les dones de les Terres de l'Ebre dediquen un 20% menys de temps a activitats personals o d'oci en comparació amb els homes.

Temps Personal Disponible Segons Sexe

- Homes: Disposen d'una mitjana de 4,2 hores diàries de temps personal.
- Dones: Disposen d'una mitjana de 3,5 hores diàries de temps personal.

Participació en Activitats Recreatives i d'Oci

Els homes dediquen més temps a activitats recreatives com l'esport o el lleure (amb una mitjana d'1,5 hores diàries), mentre que les dones dediquen més temps a activitats no estructurades, com la lectura o la conversa (0,8 hores diàries). Aquesta diferència pot estar influenciada per la disponibilitat d'activitats per al lleure als municipis i per la percepció de manca de temps lliure per part de les dones.

Participació en activitats esportives:

- Homes: 32% participen regularment en activitats esportives.
- Dones: 21% participen regularment en activitats esportives.

Els homes tenen una major presència en activitats esportives organitzades (com clubs esportius), mentre que les dones solen optar per activitats menys estructurades, com caminar o fer exercici a casa, ja que aquestes són més fàcils de combinar amb les responsabilitats familiars.

Participació en activitats culturals:

- Homes: 35% participen en activitats culturals (com assistir a esdeveniments, concerts, exposicions).
- Dones: 42% participen en activitats culturals.

Tot i que les dones tenen una major participació en activitats culturals, la seva assistència és sovint limitada per la manca de temps personal disponible. A més, moltes dones reporten que l'accés a aquestes activitats depèn de la disponibilitat de serveis de suport a la cura.

8.3 Desigualtats en l'Accés al Temps Personal Segons Altres Variables

Persones grans: La població gran té una major disponibilitat de temps personal, però sovint aquest temps està limitat per problemes de salut o manca d'accessibilitat als espais d'oci.

Persones amb discapacitat: L'accés a activitats de lleure i temps personal es veu limitat per la manca de serveis adaptats, la qual cosa redueix la seva capacitat per participar en la comunitat.

Famílies monoparentals: Les persones que tenen a càrrec famílies monoparentals, especialment dones, tenen un temps personal reduït, ja que assumeixen tota la responsabilitat de les tasques domèstiques i de cura.

8.4 Anàlisi per municipis

La distribució del temps personal i d'oci varia segons el municipi i la disponibilitat de serveis i activitats per al lleure. A continuació es presenta una anàlisi per municipis destacats de la comarca del Baix Ebre:

Roquetes: Roquetes és un municipi amb una xarxa associativa activa, especialment en l'àmbit esportiu i cultural. Tanmateix, la participació de les dones en aquestes activitats és limitada, ja que sovint dediquen el seu temps lliure a acompanyar familiars a activitats esportives o socials. Mentre que els homes solen implicar-se més en activitats esportives o en organitzacions locals, les dones tendeixen a prioritzar el seu temps lliure per atendre necessitats de la llar. Aquesta realitat influeix en la percepció que les dones tenen menys temps per dedicar-se a activitats

recreatives pròpies, especialment aquelles que requereixen un compromís regular, com les activitats esportives o el voluntariat.

L'Aldea: L'Aldea, amb una població més reduïda i una oferta d'oci limitada, presenta un desequilibri en la distribució del temps personal. Els homes dediquen una part significativa del seu temps lliure a activitats esportives o de socialització fora de casa, mentre que les dones opten per activitats d'oci no estructurades dins de l'àmbit domèstic, com la lectura o la conversa amb familiars. Aquesta realitat perpetua la manca de temps personal de qualitat per a les dones.

Aldover: A Aldover, la distribució del temps personal segueix una tendència similar a la de Roquetes i l'Aldea. Tot i ser un municipi amb una població menor, es perceben desigualtats importants en la disponibilitat de temps lliure entre homes i dones. La presència d'activitats culturals i esportives és menor, fet que limita les opcions per a tots dos sexes. No obstant això, els homes tendeixen a aprofitar més el seu temps personal per a activitats lúdiques, mentre que les dones participen més en activitats socials dins de la família o el nucli comunitari.

8.5 Anàlisi Qualitativa: Experiències sobre el Temps Personal

8.5.1 Introducció

El temps personal és un aspecte clau per al benestar i la qualitat de vida, però al Baix Ebre, moltes persones, especialment les dones, experimenten limitacions significatives per gaudir d'aquest temps. Les dades recollides a través de l'enquesta, grups de participació i entrevistes revelen que la pobresa de temps és un problema recurrent, accentuat per les responsabilitats de cura i la manca d'oferta d'activitats d'oci accessibles. Aquesta anàlisi examina les barreres i proposa accions per millorar l'equilibri entre la vida personal i les responsabilitats diàries.

8.5.2 Enquesta Ciutadania

Els resultats de l'enquesta mostren una desigualtat important en el temps personal disponible entre dones i homes:

- **Temps dedicat a activitats personals:** La meitat de les persones enquestades dedica menys d'una hora al dia a temps personal o d'oci. Aquesta proporció puja fins al **60%** en dones, mentre que en homes baixa al **28%**, evidenciant una bretxa de gènere significativa.
- **Satisfacció amb el temps disponible:** Un **37,7%** de les persones afirma no tenir prou temps o gairebé mai tenir temps per a activitats personals. Aquesta proporció augmenta al **44,1%** en dones i disminueix al **15,4%** en homes. Aquestes dades reflecteixen una major càrrega de responsabilitats per part de les dones, que limita la seva capacitat de gaudir de temps personal.

8.5.3 Grup de participació

Durant el grup de participació, es va posar de manifest com les responsabilitats de cura i les exigències de la conciliació afecten el temps personal:

- **Gestió del temps:** Les tasques de cura i les responsabilitats laborals dominen les prioritats, deixant poc marge per al temps personal, especialment per a les dones.

Propostes de millora:

1. **Ampliar espais de lleure:**
  - Crear centres comunitaris amb activitats dirigides a dones i famílies, oferint oportunitats per a la desconexió i el lleure.
2. **Promoure l'equilibri personal:**
  - Fomentar programes d'oci subvencionats en horaris accessibles per garantir que més persones puguin participar.
  - Implementar programes de suport emocional i psicològic per alleugerir la càrrega de les responsabilitats diàries i promoure el benestar personal.

8.5.4 Entrevistes

Les entrevistes van aprofundir en les barreres específiques que limiten l'accés al temps personal:

- **Pobresa de temps:** Les dones, especialment les cuidadores, tenen poc o cap temps lliure per activitats personals, ja que la major part del seu dia està ocupat per tasques de cura i responsabilitats laborals.
- **Falta d'oferta d'oci accessible:** Les activitats disponibles sovint no estan adaptades en termes d'horaris o ubicació, fent que sigui complicat accedir-hi per a moltes persones.

Propostes d'acció:

1. **Crear espais de temps personal:**
  - Implementar programes que incentivin temps lliure per a cuidadores, com hores de respir gratuïtes o serveis de suport temporal.
  - Crear espais comunitaris d'oci inclusius amb horaris adaptats a les necessitats de les dones i les famílies.
2. **Fomentar activitats d'oci i benestar:**
  - Desenvolupar programes subvencionats per activitats esportives, culturals i artístiques dirigides a dones i altres col·lectius vulnerables.
  - Incorporar activitats lúdiques que incloguin opcions familiars, fomentant una experiència compartida, però que també permeti moments de desconexió personal.

8.5.5 Conclusions

L'anàlisi qualitativa sobre el temps personal revela que les desigualtats de gènere i les càrregues de responsabilitats impedeixen que moltes dones al Baix Ebre puguin gaudir del temps personal necessari per al seu benestar. Les dades mostren clarament una bretxa significativa entre dones i homes, tant en la disponibilitat de temps com en la satisfacció amb aquest.

Per abordar aquesta situació, calen accions específiques que incloguin la creació d'espais de lleure accessibles, el foment de programes d'oci i benestar, i l'establiment de serveis de suport per a cuidadores. Aquestes accions han d'estar dissenyades per alleugerir la pobresa de temps, especialment per a les dones, i promoure un equilibri més just entre les responsabilitats diàries i el gaudi d'un temps personal de qualitat.

8.6 Impacte del temps personal en la qualitat de vida

La manca de temps personal afecta especialment les dones, que sovint no disposen de suficient temps per cuidar la seva salut, descansar o desenvolupar interessos personals. Segons l'informe "Temps, Conciliació i Cures" del Departament d'Igualtat i Feminismes, el 68% de les dones del Baix Ebre considera que té poc o gens de temps lliure de qualitat, en comparació amb el 45% dels homes. Aquesta situació es veu agreujada per les limitacions en l'oferta de serveis de suport a la cura i per la percepció que les dones han de prioritzar les necessitats familiars per sobre de les pròpies.

La pobresa de temps personal no només té repercussions a curt termini en el benestar emocional, sinó que també pot generar problemes de salut mental com estrès crònic, ansietat i esgotament. A llarg termini, aquesta manca de temps personal afecta la capacitat de les dones per accedir a formació, activitats de lleure o, fins i tot, per contribuir a la comunitat, fet que perpetua les desigualtats de gènere en la distribució del temps i en la qualitat de vida.

8.7 Proposta de Mesures

Fomentar activitats d'oci inclusives: Desenvolupar programes d'oci i temps lliure que incloguin la perspectiva de gènere, oferint opcions que permetin a les dones accedir-hi en horaris adequats i amb facilitats per a la conciliació. Es proposa crear grups d'activitats culturals i esportives per a dones amb horaris flexibles que s'adaptin a les seves necessitats.

Ampliar l'oferta de serveis de suport a la cura: Crear noves escoles bressol, centres de dia i serveis d'atenció domiciliària per reduir la càrrega de tasques domèstiques i alliberar temps per a activitats personals. Aquests serveis han de tenir en compte la distribució geogràfica de la comarca i assegurar-se que arribin a tots els municipis amb poblacions petites i disperses.

Promoure l'ús del temps personal en entorns comunitaris: Desenvolupar espais comunitaris que promoguin la interacció social i la participació en activitats de lleure, especialment a municipis amb una estructura social més tradicional. Aquests espais han d'estar adaptats per incloure dones i altres col·lectius vulnerables amb horaris i serveis adequats.

Implementar mesures de corresponsabilitat en la distribució del temps personal: Promoure la corresponsabilitat entre homes i dones en la distribució de les tasques domèstiques, mitjançant campanyes de sensibilització i programes de formació. Això permetria a les dones disposar de més temps per a activitats d'oci i desenvolupament personal.

Crear programes de salut mental i emocional: Desenvolupar programes de suport per a la salut mental i emocional de les dones, amb serveis d'atenció psicològica que puguin abordar els efectes de la pobresa de temps en el benestar emocional. També es proposa crear grups de suport emocional en els espais comunitaris per fomentar la creació de xarxes socials.

9 La Pobresa de Temps: Un Enfocament General i Aplicació al Context del Baix Ebre

9.1 Introducció Conceptual: La Pobresa de Temps

La pobresa de temps és una realitat que afecta moltes persones, especialment aquelles que han de compaginar diverses responsabilitats sense disposar d'un temps suficient per al descans, la formació o el desenvolupament personal. Aquest concepte no només fa referència a la quantitat de temps disponible, sinó també a la qualitat d'aquest temps i a la possibilitat de dedicar-lo a activitats que afavoreixin el benestar i el desenvolupament personal.

La pobresa de temps es manifesta de manera diferent en funció del gènere, l'edat, la situació familiar, l'estatus socioeconòmic i altres variables interseccionals. Per exemple, les dones, que assumeixen majoritàriament les responsabilitats de cura i tasques domèstiques, es veuen especialment afectades per la manca de temps personal. Això crea un cercle viciós que limita les seves oportunitats laborals i de participació social, perpetuant la desigualtat de gènere i la vulnerabilitat social.

9.2 Definició de la Pobresa de Temps

La pobresa de temps es defineix com la manca de disponibilitat per dedicar-se a activitats personals i de lleure, a causa d'una jornada excessivament ocupada per responsabilitats laborals i domèstiques. Les persones que experimenten pobresa de temps solen veure compromès el seu benestar físic i mental, ja que no poden descansar adequadament ni disposen de l'espai necessari per desenvolupar-se en altres àmbits de la seva vida.

Aquest fenomen afecta especialment aquelles persones que han de combinar feines remunerades amb tasques de cura no remunerades. Les dones, les famílies monoparentals i els col·lectius en situació de precarietat laboral tenen un major risc de patir pobresa de temps, fet que genera desigualtats socials i de gènere.

9.3 Impacte de la Pobresa de Temps en els Diferents Blocs de Temps

9.3.1 Impacte de la Pobresa de Temps en el Temps Dedicat al Mercat Laboral

La pobresa de temps limita la capacitat de les persones, especialment de les dones, per accedir a oportunitats laborals de qualitat. Aquesta situació es veu influïda per la seva responsabilitat en les tasques de cura i domèstiques. Les dones amb més càrregues de cura solen buscar ocupacions a temps parcial o amb horaris flexibles, fet que redueix les seves possibilitats de promoció professional i la seva independència econòmica. A més, la pobresa de temps augmenta la probabilitat de patir estrès laboral i redueix el temps disponible per a la formació professional, contribuint a perpetuar les desigualtats de gènere en el mercat laboral.

Per exemple, al Baix Ebre, les dones amb càrregues familiars opten per contractes a temps parcial (43,7% de les dones ocupades treballen a temps parcial enfront del 20,5% dels homes). Aquesta elecció sovint és necessària per compaginar les tasques laborals amb les responsabilitats domèstiques, fet que comporta una menor presència en llocs de treball amb millors condicions salarials i estabilitat laboral.

9.3.2 Impacte de la Pobresa de Temps en el Temps Dedicat a les Cures i la Reproducció Social

La pobresa de temps és especialment visible en el temps dedicat a les cures i la reproducció social, ja que les dones assumeixen la major part d'aquestes responsabilitats. A causa de la falta de temps per a elles mateixes, sovint experimenten esgotament i una sensació de manca de control sobre les seves vides. Això no només afecta la seva salut física i emocional, sinó que també redueix el temps que poden dedicar a altres àmbits, com el treball remunerat o la participació comunitària.

A més, la manca de serveis de suport a la cura, com escoles bressol o centres de dia, agreuja aquesta situació. Això es reflecteix especialment a municipis del Baix Ebre amb menys accés a serveis de suport a la cura, on les dones han de dedicar més hores a la cura de familiars, incrementant així la seva pobresa de temps.

9.3.3 Impacte de la Pobresa de Temps en el Temps de Mobilitat

La pobresa de temps també afecta la mobilitat. Les persones amb menys temps disponible solen optar per mitjans de transport ràpids però més costosos, com el cotxe privat, per reduir el temps dels seus desplaçaments. Aquest fet s'observa en municipis del Baix Ebre amb xarxes de transport públic limitades, on la dependència del cotxe privat és alta. Les dones, que sovint són responsables de la gestió dels desplaçaments familiars (portar els infants a l'escola, fer la compra, atendre visites mèdiques), dediquen més temps a aquests desplaçaments, la qual cosa redueix el seu temps per a altres activitats.

Aquesta realitat comporta també un major risc de pobresa econòmica, ja que l'ús del cotxe implica despeses addicionals que poden afectar la seva capacitat d'estalvi i inversió. A més, la necessitat de realitzar múltiples desplaçaments al llarg del dia crea una sobrecàrrega de tasques i un increment de l'estrès, que es tradueix en una pitjor qualitat de vida.

9.3.4 Impacte de la pobresa de temps en la participació social i política

Les dones es veuen limitades en la seva capacitat de participació social i política a causa de la pobresa de temps derivada de la seva major implicació en les tasques de cura i domèstiques. Això suposa que moltes dones no tinguin temps per assistir a reunions, participar en esdeveniments comunitaris o assumir càrrecs de responsabilitat en les entitats.

Segons l'Enquesta sobre Generacions i Participació del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO), la pobresa de temps i la percepció de baixa capacitat per entendre els temes polítics afecta especialment les dones més grans i les de generacions més joves, com la Generació Z. Això redueix la seva implicació en espais de decisió i perpetua la desigualtat de gènere en l'esfera pública

9.3.5 Impacte de la Pobresa de Temps en el Benestar Personal i la Societat

La pobresa de temps té conseqüències negatives tant per a la persona com per a la comunitat. Les persones amb pobresa de temps sovint pateixen problemes de salut, com estrès o esgotament, i tenen menys capacitat per participar activament en la seva comunitat, accedir a formació o gaudir d'activitats recreatives. Aquesta situació afecta la seva qualitat de vida i limita la seva capacitat per millorar la seva situació personal i laboral.

En l'àmbit comunitari, la pobresa de temps redueix la cohesió social i la capacitat de la societat per desenvolupar polítiques inclusives i participatives. Quan grans segments de la població no poden dedicar temps a la participació comunitària o política, les decisions públiques no reflecteixen les necessitats de tots els col·lectius, la qual cosa perpetua les desigualtats existents i crea barreres per al progrés social.

9.4 La Pobresa de Temps al Baix Ebre: Diagnosi i Repercussions

Al Baix Ebre, la pobresa de temps és un fenomen especialment significatiu, ja que la realitat socioeconòmica de la comarca presenta factors que incrementen aquesta problemàtica. Els municipis del Baix Ebre, com l'Aldea, Aldover i Roquetes, es caracteritzen per una alta dependència de sectors laborals amb horaris extensos o amb poca flexibilitat, com l'agricultura, el comerç i els serveis. Aquesta situació afecta la disponibilitat de temps per al descans, l'oci o la formació personal, especialment entre les dones i les persones amb menys recursos.

9.4.1 Característiques de la Pobresa de Temps al Baix Ebre

Horaris laborals extensos i poca flexibilitat: A la comarca, moltes persones treballen en feines amb horaris irregulars o en jornades a temps parcial que no permeten una organització òptima del temps. Això afecta la seva capacitat per accedir a serveis o participar en activitats fora de l'horari laboral.

Dependència de feines no qualificades: Els sectors laborals amb major presència al Baix Ebre, com el comerç o l'agricultura, presenten condicions laborals que dificulten la conciliació entre la vida laboral i familiar. Això crea una situació de pobresa de temps crònica per a les persones que treballen en aquests sectors, especialment les dones.

Manca de serveis de suport a la cura: La falta de serveis d'atenció a la infància, a la gent gran o a persones amb dependència, incrementa la càrrega de cures per a les famílies, principalment per a les dones, que han de dedicar una part important del seu temps personal a aquestes tasques.

9.4.2 Anàlisi per Municipis

Roquetes: A Roquetes, la pobresa de temps es veu agreujada per la manca d'infraestructures de transport adequades, fet que allarga els temps de desplaçament i redueix la disponibilitat de temps personal. A més, l'estructura laboral predominantment agrícola limita les opcions de flexibilitat horària i conciliació.

L'Aldea: A l'Aldea, un municipi amb una alta presència de treball a temps parcial i feines temporals, la pobresa de temps es manifesta en una menor capacitat de les persones per participar en activitats comunitàries o formatives, especialment entre les dones, que tenen una major càrrega de responsabilitats domèstiques.

Aldover: Aldover, amb una població predominantment rural, presenta una distribució del temps fortament marcada per les feines agrícoles i de cura. Les dones solen treballar en el sector primari o en feines poc qualificades amb horaris extensos, la qual cosa redueix la seva capacitat per dedicar temps a activitats personals o a la participació comunitària.

9.5 Recomanacions per Reduir la Pobresa de Temps al Baix Ebre

Ampliar l'oferta de serveis de suport a la cura: Desenvolupar programes d'atenció a la infància, serveis per a persones grans o dependents i altres iniciatives que redueixin la càrrega de cura de les famílies, especialment en municipis amb menys recursos com l'Aldea i Aldover.

Fomentar la flexibilitat horària i el teletreball: Implementar mesures que permetin una major flexibilitat horària en les empreses locals i incentivar el teletreball per aquells sectors on sigui possible, facilitant així una millor organització del temps laboral i personal.

Desenvolupar programes de formació i apoderament per a dones: Crear programes que permetin a les dones accedir a formació, activitats recreatives i espais de socialització, ajudant-les a trencar amb el cicle de pobresa de temps i millorant la seva qualitat de vida.

Crear espais comunitaris de temps personal: Dissenyar espais comunitaris que facilitin la interacció social i el descans per a totes les persones de la comunitat, amb una atenció especial a les necessitats de dones, famílies monoparentals i col·lectius vulnerables.

Annex I Fonts d'informació concretes utilitzades en l'anàlisi del Baix Ebre:

1. IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya):

- Dades de la població per sexe, edat i nacionalitat al Baix Ebre.
- Estadístiques de distribució de la població activa segons sexe i edat.
- Informes sobre la distribució sectorial de l'ocupació per sexe a les Terres de l'Ebre.
- Enquesta d'Usos del Temps de Catalunya (2021) que analitza la distribució de les tasques de cura i la seva afectació en el temps personal.

2. INE (Institut Nacional d'Estadística):

- **"Indicadores demográficos básicos del INE (2022)":** Proporciona dades sobre la taxa bruta de natalitat, la taxa de mortalitat infantil i l'esperança de vida segons sexe a les províncies de Tarragona i el Baix Ebre.
- **"Movimiento Natural de la Población: Año 2022":** Informe sobre les dinàmiques demogràfiques, incloent-hi natalitat, mortalitat i moviments migratoris a la comarca.
- Accés a les [estadístiques de l'INE](#).

3. Consell Comarcal del Baix Ebre:

- **"Informe d'Estadística Demogràfica i Econòmica del Baix Ebre (2023)":** Dades sobre l'estructura econòmica de la comarca i la distribució de la població segons sectors econòmics.
- **"Diagnosi Social del Baix Ebre (2022)":** Anàlisi de les desigualtats socials, accés als serveis i estructura familiar, amb especial atenció a les famílies monoparentals i a les dones com a caps de família.

4. Diputació de Tarragona:

- **"Estudi socioeconòmic de les Terres de l'Ebre (2021)":** Informació sobre la distribució de la població, la mobilitat laboral i la distribució territorial dels serveis públics.

- **"Informe sobre la situació laboral de les dones a les Terres de l'Ebre (2020)":** Anàlisi sobre la participació laboral femenina i l'efecte de la doble presència en la pobresa de temps de les dones.
- 5. Recerca Acadèmica:**
- **"Temps, Treball i Benestar Quotidià: Estudi sobre la Pobresa de Temps a Catalunya (2023)"** publicat per la Universitat Rovira i Virgili (URV). Aquest estudi inclou informació detallada sobre com la distribució del temps de treball remunerat i no remunerat afecta la qualitat de vida de les dones a les Terres de l'Ebre.
  - **"Impacte de la Segregació Ocupacional en les Dones de les Comarques del Sud de Catalunya (2021)"**, de la Universitat Rovira i Virgili (URV), que aborda les barreres per a les dones en accedir a llocs de treball estables i de qualitat.
- 6. Articles i Documents Estratègics:**
- **"Guia Corresponsabilitat Creu Roja (2022)"**: Document que explora la distribució de les tasques de cura i la necessitat de promoure la corresponsabilitat a les llars i les empreses.
  - **"Informe La Conciliació Laboral, Personal i Familiar al Baix Ebre (2020)"** elaborat per l'Observatori de Gènere del Baix Ebre.
  - **"Estudi sobre les Dinàmiques de Mobilitat i Distribució de Temps a les Terres de l'Ebre (2021)"**: Publicat pel Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona.
- 7. Documentació Institucional:**
- **"Pla Estratègic d'Igualtat del Baix Ebre (2021-2024)"**: Document del Consell Comarcal que inclou objectius i accions per promoure la igualtat de gènere i la distribució equitativa del temps.
  - **"Recomanacions per a la Reforma del Temps (2023)"**, un document del Pacte del Temps que inclou línies d'actuació per millorar la distribució de les tasques de cura i fomentar la conciliació laboral i personal.
- 8. Enquesta de Participació i Associacionisme de Catalunya (2019):**
- Proporciona dades sobre la participació social en associacions, entitats locals, activitats comunitàries i implicació política desagregada per sexe.
- 9. Enquesta d'Usos del Temps de Catalunya (IDESCAT, 2016):**
- Recull informació sobre el temps dedicat a diferents activitats, incloent-hi la participació social i política, així com la distribució de les tasques domèstiques i de cura entre homes i dones.
- 10. Anuari Estadístic de Catalunya (IDESCAT, 2023):**
- Conté dades sobre càrrecs electes, presència de dones en òrgans de govern municipals, i participació política en l'àmbit local desagregada per sexe.
- 11. Informe de l'Observatori de la Igualtat de Gènere de Catalunya (2022):**
- Estudia les desigualtats de gènere en la participació política i social en l'àmbit de Catalunya, incloent-hi les Terres de l'Ebre.
- 12. Dades de Càrrecs Electes dels Ajuntaments del Baix Ebre (2022):**

- Recull la composició dels càrrecs electes per gènere a cada ajuntament de la comarca, i això permet analitzar la presència de dones en la presa de decisions polítiques.

13. Estudi “Distribució del Temps i Participació Política a Catalunya” (Institut Català de les Dones, 2021):

- Proporciona dades qualitatives i quantitatives sobre la distribució del temps dedicat a la participació política i les barreres que afecten les dones.

Consell Comarcal
del Baix Ebre

Diligència:

Per fer constar que aquest document ha estat aprovat en sessió plenària de data 28 de febrer de 2025.

La secretària accidental

